Näringsutskottets betänkande
2012/13:NU3

Utgiftsområde 21 Energi

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens förslag i budgetpropositionen (prop. 2012/13:1) i fråga om utgiftsområde 21 Energi samt 51 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslag (totalt ca 2,8 miljarder kronor) för budgetåret 2013 inom utgiftsområdet. Vidare ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till avgiftsuttag för elberedskapsavgiften och om disposition av vissa avgifter inom naturgasområdet samt det regeringen i övrigt har föreslagit om de olika anslagen. Samtidigt avstyrker utskottet de motioner som innehåller förslag om andra anslagsbelopp än vad regeringen föreslagit. Företrädare i utskottet för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet har avstått från att delta i beslutet om anslag och hänvisar i särskilda yttranden i stället till de budgetförslag som respektive parti har lagt fram.

I betänkandet behandlas dessutom motioner som rör mål och riktlinjer för energipolitiken, kärnkraft och ett uppdrag till Energimyndigheten om förnybar energi. Samtliga motionsyrkanden inom dessa områden avstyrks av utskottet. I detta sammanhang redogör utskottet för sin syn på energipolitikens inriktning och erinrar om de mål för energipolitiken som riksdagen har beslutat om. Andra uppfattningar än de som utskottets majoritet står bakom redovisas i sammanlagt åtta reservationer.

När det gäller Affärsverket svenska kraftnät tillstyrker utskottet enhälligt regeringens förslag dels till investeringsplan för perioden 2013–2015, dels till finansiella befogenheter för 2013. Utskottet avstyrker två motioner som gäller teknikval och planering i samband med stamnätsutbyggnad.

Innehållsförteckning

Sammanfattning ... 1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut ... 4
Redogörelse för ärendet ... 8
Ärendet och dess beredning ... 8
Utskottets överväganden ... 9
Inledning ... 9
Energipolitikens inriktning ... 10
Propositionen ... 10
Motionerna ... 17
Vissa kompletterande uppgifter ... 23
Utskottets ställningstagande ... 27
Affärsverket svenska kraftnät ... 32
Propositionen ... 32
Motionerna ... 33
Vissa kompletterande uppgifter ... 34
Utskottets ställningstagande ... 36
Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi ... 38
Inledning ... 38
Propositionen ... 38
Motionerna ... 42
Vissa kompletterande uppgifter ... 46
Utskottets ställningstagande ... 46
Reservationer ... 48
1. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (S) ... 48
2. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (MP) ... 50
3. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (SD) ... 52
4. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (V) ... 53
5. Uppdrag till Energimyndigheten om förnybar energi, punkt 2 (S, MP, V) ... 55
6. Kärnkraft, punkt 3 (MP, V) ... 56
7. Kärnkraft, punkt 3 (SD) ... 57
8. Kärnkraft, punkt 3 – motiveringen (S) ... 58
Särskilda yttranden ... 59
1. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 6 (S) ... 59
2. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 6 (MP) ... 61
3. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 6 (SD) ... 63
4. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 6 (V) ... 64
Bilaga 1
Förteckning över behandlade förslag ... 67
Propositionen ... 67
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012 ... 68
Bilaga 2
Regeringens och oppositionspartiernas förslag ... 74
Bilaga 3
Utskottets anslagsförslag ... 75

Tabell

Tabell Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 21 Energi 9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Energipolitikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:Fi303 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 12 och 13,
2012/13:C231 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 3 och 4,
2012/13:MJ424 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 1,
2012/13:N227 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S) yrkande 3,
2012/13:N246 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),
2012/13:N294 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,
2012/13:N300 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,
2012/13:N310 av Jasenko Omanovic och Christina Karlsson (båda S),
2012/13:N332 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,
2012/13:N344 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD) yrkande 1,
2012/13:N351 av Krister Örnfjäder (S),
2012/13:N352 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),
2012/13:N366 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1, 4, 7, 8, 11 och 22,
2012/13:N387 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 1,
2012/13:N402 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1–3 och
2012/13:N406 av Lise Nordin (MP) yrkande 1.

Reservation 1 (S)
Reservation 2 (MP)
Reservation 3 (SD)
Reservation 4 (V)

2. Uppdrag till Energimyndigheten om förnybar energi

Riksdagen avslår motion
2012/13:N366 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 5 (S, MP, V)

3. Kärnkraft

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:N296 av Jenny Petersson m.fl. (M),
2012/13:N300 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 1,
2012/13:N338 av Jan Lindholm (MP) yrkande 2,
2012/13:N354 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M),
2012/13:N392 av Edward Riedl (M),
2012/13:N397 av Erik Almqvist (SD) och
2012/13:N399 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1–3.

Reservation 6 (MP, V)
Reservation 7 (SD)
Reservation 8 (S) – motiveringen

4. Vissa stamnätsfrågor

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:T327 av Annika Qarlsson och Åsa Torstensson (båda C) yrkandena 3 och 5 samt
2012/13:T412 av Anita Brodén (FP) yrkande 2.

5. Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter

a) Svenska kraftnäts investeringsplan

Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Affärsverket svenska kraftnät för perioden 2013–2015. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 21 punkt 11.

b) Svenska kraftnäts finansiella befogenheter

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2013 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad som föreslås i propositionen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13: 1 utgiftsområde 21 punkt 12.

6. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi

a) Bemyndigande för anslaget 1:2

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:2 Regionala och lokala insatser för energieffektivisering, m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 50 000 000 kronor under 2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 21 punkt 1.

b) Bemyndigande för anslaget 1:3

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:3 Insatser för uthållig energianvändning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 130 000 000 kronor under 2014, 2015 och 2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 21 punkt 2.

c) Bemyndigande för anslaget 1:4

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 500 000 kronor under 2014 och 2015. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 21 punkt 3.

d) Bemyndigande för anslaget 1:5

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:5 Energiforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 300 000 000 kronor under 2014–2017. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 21 punkt 4.

e) Bemyndigande för anslaget 1:7

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:7 Planeringsstöd för vindkraft, m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kronor under 2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 21 punkt 5.

f) Bemyndigande för anslaget 1:9

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:9 Energiteknik besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 205 000 000 kronor under 2014, 2015 och 2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 21 punkt 6.

g) Bemyndigande för anslaget 1:10

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:10 Elberedskap besluta om beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor under 2014–2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 21 punkt 7.

h) Bemyndigande för anslaget 1:11

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:11 Energieffektiviseringsprogram besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 270 000 000 kronor under 2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 21 punkt 9.

i) Bemyndigande för anslaget 1:12

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:12 Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor under 2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 21 punkt 10.

j) Avgiftsuttag för elberedskapsuppgift

Riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 255 000 000 kronor under 2013. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 21 punkt 8.

k) Anslag inom utgiftsområde 21 Energi

Riksdagen anvisar för budgetåret 2013 anslagen inom utgiftsområde 21 Energi enligt uppställningen i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 21 punkt 14.

l) Disposition av vissa avgifter inom naturgasområdet

Riksdagen bemyndigar regeringen att disponera de avgifter som tas ut med stöd av naturgaslagen (2005:403) eller lagen (2012:273) om trygg naturgasförsörjning för tillsyn eller försörjningstrygghetsåtgärder. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:1 utgiftsområde 21 punkt 13.

m) Motioner om anslagen

Riksdagen avslår motionerna
2012/13:N231 av Pia Nilsson (S),
2012/13:N249 av Clas-Göran Carlsson och Tomas Eneroth (båda S),
2012/13:N332 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 3,
2012/13:N342 av Lars Isovaara m.fl. (SD),
2012/13:N345 av Josef Fransson (SD),
2012/13:N366 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 13,
2012/13:N383 av Jennie Nilsson m.fl. (S),
2012/13:N386 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V),
2012/13:N387 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3 och
2012/13:N404 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 2.

Stockholm den 22 november 2012

På näringsutskottets vägnar

Jessica Polfjärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jessica Polfjärd (M), Jennie Nilsson (S)[1], Hans Rothenberg (M), Carina Adolfsson Elgestam (S)[2], Olof Lavesson (M), Krister Örnfjäder (S)[3], Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Ann-Kristine Johansson (S)[4], Helena Lindahl (C), Karin Åström (S)[5], Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Lars Isovaara (SD)[6], Kent Persson (V)[7], Ingemar Nilsson (S)[8], Anna Steele (FP), Lise Nordin (MP)[9] och Maria Fälth (KD).

[1–9] Avstår från ställningstagande under punkt 6.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas

- proposition 2012/13:1 (budgetpropositionen) i fråga om utgiftsområde 21 Energi
- 51 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2012.

Utskottets överväganden

Inledning

Riksdagen fattade den 21 november 2012 beslut om budgetramarna för de olika utgiftsområdena för 2013 och om en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområdena för 2014–2016. Beslutet innebar att riksdagen ställde sig bakom de ramar för utgiftsområde 21 Energi som har angetts i budgetpropositionen (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:FiU1). Näringsutskottet har i ett yttrande till finansutskottet (yttr. 2012/13:NU1y) föreslagit att det ska tillstyrka regeringens förslag till ramar för 2013 i fråga om utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv. I yttrandet har företrädare för S, MP, SD och V lämnat avvikande meningar till förmån för förslag från respektive parti om de nyssnämnda utgiftsområdena.

Av tabellen nedan framgår regeringens och de olika oppositionspartiernas förslag till budgetramar för utgiftsområde 21 Energi. För 2013 är budgetramen för utgiftsområdet drygt 2,8 miljarder kronor.

Tabell Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 21 Energi

Miljoner kronor

År	Regeringens förslag	Avvikelser gentemot regeringen			
		S	MP	SD	V
2013 (föresl. utgiftsram)	2 813	+50	+455	+30	+934
2014 (utgiftsberäkning)	2 801	+50	+465	+60	+894
2015 (utgiftsberäkning)	2 241	+50	+940	+110	+1 034
2016 (utgiftsberäkning)	2 353	+50	+940	+200	

I betänkandet behandlar utskottet inledningsvis motioner om energipolitikens inriktning, inklusive vissa motionsyrkanden om kärnkraft och om ett uppdrag till Energimyndigheten. Därefter tar utskottet ställning till de förslag som läggs fram i propositionen om Affärsverket svenska kraftnät och till två motioner med viss koppling till affärsverkets verksamhet.

Avslutningsvis behandlar utskottet regeringens förslag till anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi samt oppositionspartiernas motsvarande förslag. Förslagen i motionerna har dock en annan ram för utgiftsområdet som utgångspunkt än den som regeringen har föreslagit och som riksdagen har ställt sig bakom. Beslut om anslag inom ett utgiftsområde ska, enligt budgetprocessens regler, fattas genom *ett* beslut. Det betyder att samtliga anslag under ett utgiftsområde ska fastställas i ett och samma beslut.

Energipolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen avslår motionsyrkanden som på olika sätt berör mål och riktlinjer för energipolitiken. Utskottet redogör för sin syn på energipolitikens inriktning och erinrar om de mål som riksdagen har beslutat om. Vidare avslår riksdagen motionsyrkanden dels om kärnkraftens framtid i Sverige, dels med innebörden att Energimyndigheten ska ta fram en strategi för hur Sveriges energisystem kan baseras helt på förnybara energislag. I det första fallet hänvisar utskottet bl.a. till sin tidigare redovisade uppfattning om kontrollerade generationsskiften i de svenska kärnkraftverken. Utskottet pekar vidare på att kärnkraften kommer att svara för en viktig del av den svenska elproduktionen inom överskådlig tid och att det därför saknas skäl att låta Energimyndigheten ta fram en strategi i linje med vad som efterfrågas i motionen.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (MP), 3 (SD), 4 (V), 5 (S, MP, V), 6 (MP, V), 7 (SD) och 8 (S).

Propositionen

Energipolitikens inriktning och övergripande mål

Den svenska energipolitiken bygger på samma grundpelare som energisamarbetet i EU och syftar till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Energipolitiken ska skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med liten negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Härigenom främjas en god ekonomisk och social utveckling i hela Sverige. Energipolitiken ska även bidra till ett breddat energi-, miljö- och klimatsamarbete i Östersjöregionen.

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 21 Energi omfattar frågor om tillförsel, distribution och användning av energi. Det är främst Statens energimyndighet (Energimyndigheten), Energimarknadsinspektionen och Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) som har ansvar för att genomföra åtgärder. I propositionen redovisar regeringen bl.a. resultaten inom utgiftsområdet (avsnitt 2.4) och politikens inriktning (avsnitt 2.5). När det gäller resultatredovisningen hänvisas i första hand till avsnitt 2.4 i propositionen.

I det följande redovisas kortfattat för politikens mål och inriktning i enlighet med vad som sägs i propositionen. Redovisningen tar sin utgångspunkt i de motionsförslag som finns på området och är därför inte fullständig. En mer utförlig beskrivning finns i budgetpropositionen.

En sammanhållen klimat- och energipolitik

Med regeringspartiernas energipolitiska överenskommelse från februari 2009 som utgångspunkt överlämnades i mars samma år två propositioner med förslag om en sammanhållen klimat- och energipolitik (prop. 2008/09: 162 och prop. 2008/09:163). Förslagen i propositionerna antogs av riksdagen i juni 2009 (bet. 2008/09:MJU28 och bet. 2008/09:NU25). Som har nämnts ovan syftar energipolitiken till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. En satsning på förnybar energi och effektivare energianvändning, samtidigt som man skapar förutsättningar för kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften, stärker svensk försörjningstrygghet och konkurrenskraft och ger svensk forskning och svenskt företagande en viktig roll i den globala omställningen till en kolsnål ekonomi.

Visionen är att Sverige 2050 ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning utan nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären. Inom energiområdet finns tre långsiktiga prioriteringar: 1) användningen av fossila bränslen för uppvärmning ska avvecklas till 2020, 2) Sveriges fordonsflotta bör vara oberoende av fossila bränslen 2030 och 3) ett tredje ben bör utvecklas för elförsörjningen för att minska beroendet av kärnkraft och vattenkraft och därmed öka försörjningstryggheten. För att åstadkomma det senare måste ny, förnybar kraftproduktion svara för en betydande del av elproduktionen.

Regeringen hanterar klimat-, miljö- och energiutmaningarna med flera instrument och inom flera områden. Det behövs därför en fortsatt och utvecklad samverkan mellan myndigheter liksom mellan myndigheter och de kommunala och regionala nivåerna. Den nationella och regionala tillväxtpolitiken, närings-, miljö-, it-, innovations- och energipolitiken samt politiken för de areella näringarna, landsbygden och livsmedel ska, enligt regeringen, bidra till att skapa en långsiktigt hållbar tillväxt och välfärd, förbättrat miljötillstånd, innovationer och export.

Energipolitiska mål till 2020

Utifrån propositionen En sammanhållen klimat och energipolitik – Energi (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25) har riksdagen beslutat att andelen förnybar energi 2020 ska vara minst 50 procent av den totala energianvändningen. Andelen förnybar energi i transportsektorn ska 2020 vara minst 10 procent. Ett mål om 20 procent effektivare energianvändning till 2020 har också beslutats. En utökad produktion av vindkraft och en ökad använd-

ning av bioenergi från jord- och skogsbruket är en förutsättning för att Sverige ska kunna uppfylla målsättningarna om andelen förnybar energi till 2020, inte minst efter ambitionshöjningen för förnybar elproduktion.

De förslag som presenteras i budgetpropositionen bygger vidare på regeringens tidigare politik, denna gång med fokus på forskning, innovation och främjande av ny energiteknik samt en särskild satsning på demonstration av s.k. nära-nollenergibyggnader. För perioden 2013–2016 avsätter regeringen – utöver tidigare satsningar – ytterligare totalt 1 240 miljoner kronor för forskning och innovation, 490 miljoner kronor för stöd till biogas och solceller och 120 miljoner kronor för demonstration av nära-nollenergibyggnader. Regeringen avsätter även 10 miljoner kronor per år för studier av vindkraftsetableringarnas miljöeffekter.

En kontrollstation genomförs 2015 i syfte att analysera den faktiska utvecklingen av energibalans och kostnader samt klimatpåverkan i förhållande till målen, liksom kunskapsläget när det gäller klimatförändringar.

Regeringens insatser för en fossiloberoende fordonsflotta fortsätter. I juli 2012 tillkallade regeringen en särskild utredare för att kartlägga möjliga handlingsalternativ och identifiera åtgärder för att reducera transportsektorns utsläpp och beroende av fossila bränslen (dir. 2012:78). Satsningarna för att stödja utvecklingen av ny teknik fortsätter, bl.a. genom programmet för demonstration och marknadsintroduktion av elbilar och laddhybrider samt demonstrationsanläggningar för andra generationens biodrivmedel.

Ett internationellt perspektiv

I mars 2007 antog EU:s stats- och regeringschefer en handlingsplan som bl.a. omfattar mål om att minska utsläppen av växthusgaser i unionen med 20 procent till 2020 jämfört med 1990. Samtidigt antogs bindande mål om att andelen förnybar energi 2020 ska uppgå till 20 procent av all energianvändning i EU och att förnybara drivmedel ska svara för minst 10 procent av all förbrukning av bensin och diesel i transportsektorn. Beslutet innefattar också en målsättning om att gå mot 20 procent effektivare energianvändning jämfört med prognoser för 2020.

I syfte att kunna leva upp till dessa s.k. 20-20-20-mål antog Europeiska rådet också en omfattande energihandlingsplan för 2007–2009. Under denna period lade kommissionen fram konkreta lagförslag i syfte att nå handlingsplanens målsättningar. Det gällde framför allt det s.k. tredje inremarknadspaketet för el och gas, klimat- och energipaketet där direktivet för främjande av förnybar energi ingår samt den strategiska energiöversynen om försörjningstrygghet.

I juni 2011 undertecknades ett avtal mellan Sverige och Norge om att etablera en gemensam elcertifikatsmarknad som startade den 1 januari 2012.

El- och gasmarknaderna

Målet för elmarknadspolitiken är att åstadkomma en effektiv elmarknad med väl fungerande konkurrens som ger en säker tillgång på el till internationellt konkurrenskraftiga priser. Målet innebär en strävan mot en väl fungerande marknad med effektivt utnyttjande av resurser och effektiv prisbildning. En nordisk elmarknad är nödvändig för ett effektivt utnyttjande av gemensamma produktionsresurser i Norden. Flaskhalsar i det nordiska elnätet och mellan Norden och kontinenten ska byggas bort.

Regeringen anser att naturgasen, som är ett fossilt och ändligt bränsle, kan ha betydelse under en omställningsperiod, främst i anläggningar inom industrin och för högeffektiv kraftvärme. Sådana anläggningar omfattas av det europeiska systemet för handel med utsläppsrätter, ETS. Infrastruktur för naturgas kan därmed utvecklas på kommersiella villkor. Några planer på en utvidgad storskalig utbyggnad av naturgas till hushåll och företag är inte aktuella i Sverige.

Värmemarknaden

Värmemarknadspolitiken ska fortsatt bygga på fungerande konkurrens mellan olika uppvärmningsformer. Användningen av fossila bränslen för uppvärmning kommer att avvecklas till 2020. Fjärrvärmen skapar förutsättningar att utnyttja samhällets energiresurser effektivt, genom användning av spillvärme, högeffektiv kraftvärme och bränsleresurser som annars inte kan tas till vara.

Regeringen har uppdragit åt Energimarknadsinspektionen och Energimyndigheten att se över vissa frågor med koppling till konkurrenssituationen på fjärrvärmemarknaden. När uppdragen har avrapporterats kommer förslagen beredas vidare inom Regeringskansliet.

Energieffektivisering

Riksdagen har beslutat om ett övergripande mål om 20 procent effektivare energianvändning till 2020 (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25). Målet uttrycks som ett sektorsövergripande mål om minskad energiintensitet med 20 procent mellan 2008 och 2020. Ett effektivt utnyttjande av resurser, inklusive energi, utgör grunden för ekonomisk tillväxt och en hållbar utveckling. Att effektivisera användningen av energi är, enligt regeringen, ett viktigt medel för att minska belastningen på klimatet och miljön. Det kan även bidra till ökad konkurrenskraft för det svenska näringslivet och en tryggare energiförsörjning.

Det är regeringens uppfattning att en framgångsrik politik för energieffektivisering kännetecknas av att miljontals beslutsfattare inom samtliga sektorer och i olika situationer dagligen, integrerat med andra beslut, även beaktar möjligheter till energieffektivisering. Generellt verkande styrmedel såsom energiskatter, koldioxidskatter och utsläppshandel ger incitament till energieffektivisering genom prissignaler. Inom vissa sektorer och delsekto-

rer, särskilt de där utgifter för energi står för en mindre del av de totala utgifterna, är dessa prissignaler av olika skäl mindre verkningsfulla. Kompletterande incitament för energieffektiviseringsåtgärder ges därför genom regleringar, t.ex. minimikrav på energiprestanda för energirelaterade produkter och byggnader. Regeringen bedömde i propositionen En sammanhållen klimat- och energipolitik – Energi (prop. 2008/09:163) att statens insatser för att stimulera effektivare energianvändning, vid sidan av generella ekonomiska styrmedel och reglering, bör inriktas på att åtgärda informations- och kunskapsbrister hos olika aktörer.

Insatserna för energieffektivisering omfattar den offentliga sektorn, hushålls-, industri-, service- och transportsektorerna samt de areella näringarna. Sedan lång tid finansieras regionala och lokala insatser för energieffektivisering (anslaget 1:2) samt insatser för uthållig energianvändning (anslaget 1:3). Under perioden 2010–2014 pågår dessutom ett femårigt energieffektiviseringsprogram som omfattar 300 miljoner kronor per år (anslaget 1:11). Detta program beslutades i den energi- och klimatpolitiska överenskommelsen från 2009.

Regeringen avsätter 5 miljoner kronor per år under perioden 2013–2014 för att genomföra en bred extern utvärdering av de energieffektiviseringsinsatser som finansieras genom anslagen 1:2, 1:3 och 1:11. Huvudsyftet med utvärderingen är att bedöma hur väl insatserna bidrar till att uppfylla de klimat- och energipolitiska målen.

I regeringens skrivelse Vägen till nära-nollenergibyggnader (skr. 2011/12:131) redovisades den handlingsplan för nära-nollenergibyggnader som tagits fram i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda. Regeringen bedömer att främjandeåtgärder, främst demonstrationsprojekt, bör genomföras för att underlätta genomförandet av kraven på nära-nollenergibyggnader, och för dessa ändamål tillförs 35 miljoner kronor 2014 och 45 miljoner kronor per år under perioden 2015–2016 till anslaget Insatser för en uthållig energianvändning (1:3).

I juni 2012 nåddes en överenskommelse mellan Europaparlamentet och rådet om ett nytt energieffektiviseringsdirektiv. Direktivet kommer att antas formellt under hösten 2012 och tiden för genomförande i medlemsstaterna är 18 månader från det att direktivet har trätt i kraft. En preliminär sluttidpunkt för genomförande är den 1 april 2014. Energimyndigheten, Boverket och Energimarknadsinspektionen har fått i uppdrag av regeringen att avsätta personalresurser för att genomföra direktivet. Energimyndigheten har dessutom fått ett separat uppdrag att föreslå hur kravet i direktivet på en årlig besparing på 1,5 procent i slutanvänd energi ska uppnås. Det senare uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2012.

Regeringen bedömer att en stärkt konsumentroll är viktig också för energieffektivisering. En grund i den inriktningen är den kommunala energi- och klimatrådgivningen, som ger oberoende råd inom området och som finansieras genom anslaget Regionala och lokala insatser för energieffekti-

visering m.m. (1:2). Ett steg är det krav på timvis mätning som infördes efter förslag i propositionen Timmätning för aktiva elkonsumenter (prop. 2011/12:98, bet. 2011/12:NU21).

Ett annat sätt för konsumenten att påverka sin energianvändning är att välja produkter med höga eller mycket höga energiprestanda. Produktkrav och märkning tas fram för allt fler produkter. I takt med detta ökar behovet av marknadskontroll och tester av produkter. De flesta produkter säljs på internationella marknader, varför det internationella samarbetet kring energieffektiva produkter bedöms öka. Särskilt viktiga är insatser för utveckling av gemensamma standarder för testning av produkter. Insatser för marknadskontroll och produkttestning ges resurser från anslaget Insatser för uthållig energianvändning (1:3).

Regeringen anser att en väl fungerande marknad för energitjänster har stor betydelse för energieffektivisering hos slutkonsumenterna och har gett Energimyndigheten två uppdrag inom området. Ett uppdrag är att genomföra en fördjupad analys av konkurrensförhållandena inom olika segment av energitjänstemarknaden. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 31 oktober 2012. Energimyndigheten har också fått i uppdrag att analysera förutsättningarna för att införa någon form av certifieringssystem eller motsvarande kvalificeringssystem för leverantörer av energitjänster. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 28 februari 2013.

Förnybar energi

Andelen förnybar energi ska 2020 vara minst 50 procent av den totala energianvändningen. Andelen förnybar energi i transportsektorn ska 2020 vara minst 10 procent. För att nå det övergripande målet har ambitionen för elcertifikatssystemet för förnybar elproduktion höjts. Det tidigare målet för ny förnybar el (dvs. att åstadkomma en ökning med 17 TWh mellan 2002 och 2016) har reviderats. Riksdagen har beslutat om ett nytt mål om en ökning med 25 TWh till år 2020 (prop. 2009/10:133, bet. 2009/10:NU16).

En nationell planeringsram för vindkraft har fastställts till motsvarande en årlig produktionskapacitet om 30 TWh 2020, varav 20 TWh på land och 10 TWh till havs. För att nå det mål som har ställts upp inom ramen för elcertifikatssystemet om 25 TWh förnybar el till 2020, jämfört med 2002 års nivå, bedömer regeringen att det kommer att krävas en omfattande utbyggnad av vindkraften.

Regeringen anser det vara av stor vikt att produktionen av förnybar el kan öka i enlighet med uppställda mål, och regeringen kommer fortsatt att verka för att det mål som är uppsatt inom ramen för elcertifikatssystemet uppnås på ett kostnadseffektivt sätt.

I samband med riksdagens behandling av propositionen Ändring i lagen (2003:113) om elcertifikat (prop. 2008/09:9, bet. 2008/09:NU8) riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen med innebörden att effekterna av de olika klimat- och energipolitiska styrmedlen för den internationellt kon-

kurrensutsatta elintensiva industrin bör granskas. I budgetpropositionen anger regeringen att den under de närmaste åren särskilt kommer att bedöma styrmedlens effektivitet och om det finns behov av kompletteringar, dels för arbetet till 2020 vid kontrollstation 2015, dels i det mer långsiktiga arbetet med visionen om inga nettoutsläpp av växthusgaser 2050.

Inom värmesektorn fortsätter utfasningen av de fossila bränslena i linje med regeringens långsiktiga prioritering att användningen av fossila bränslen för uppvärmning kommer att avvecklas till 2020.

Regeringen konstaterar att biogas kan spela en viktig roll i det svenska energisystemet för produktion av förnybart transportbränsle, el och värme och då framför allt lokalt och regionalt. Regeringen avser att främja utveckling av biogas även framgent genom att stödja ny teknik och innovativa lösningar som stärker teknikens konkurrenskraft och ökar biogasproduktionen. I budgetpropositionen föreslår regeringen en förlängning och förstärkning av stödet för utökad produktion, distribution och användning av biogas och andra förnybara gaser genom att avsätta ytterligare 280 miljoner för detta ändamål under perioden 2013–2016.

Solceller är en annan förnybar energiteknik som, enligt regeringens uppfattning, är gynnsam ur ett klimatperspektiv, men som ännu inte är kommersiellt konkurrenskraftig i jämförelse med tekniker som redan är etablerade på marknaden. I syfte att skapa gynnsamma förutsättningar för utvecklingen och etableringen av denna teknik förlängs stödet för installation av solceller t.o.m. 2016, genom att ytterligare 210 miljoner kronor avsätts för detta ändamål.

Kärnkraft

Kärnkraften står i dag för närmare hälften av den årliga svenska elproduktionen, och regeringen anser att kärnkraften kommer att vara en viktig del av svensk elproduktion under överskådlig tid. Med ett ökande fokus på klimatförändringarna uppfyller kärnkraften, enligt regeringens uppfattning, ett av de viktigaste krav som ställs på dagens energikällor, nämligen att den medför låga utsläpp av växthusgaser.

I juni 2010 biföll riksdagen regeringens proposition Kärnkraften – förutsättningar för generationsskifte (prop. 2009/10:172, bet. 2009/10:NU26). Beslutet innebär att ett tillstånd till uppförande och drift av en ny kärnkraftsreaktor förutsätter att den nya reaktorn ersätter en av de befintliga reaktorerna, att den äldre reaktorn är permanent avstängd när den nya reaktorn tas i drift och att den nya reaktorn uppförs på en plats där någon av de befintliga reaktorerna är lokaliserad. Beslutet innebär också att lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling upphävs och att industrin inte kan påräkna något statligt stöd i form av direkta eller indirekta subventioner.

Från och med 2011 ingår det i Energimyndighetens uppdrag att inom sitt verksamhetsområde bidra i det arbete som föranleds av riksdagens beslut om att möjliggöra kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften genom bl.a. omvärldsbevakning och genom att belysa förutsättningarna i övrigt.

Forskning och innovation

Regeringen anser att stöd till forskning och innovation inom energiområdet är en viktig och integrerad del av energipolitiken. Utveckling av ny teknik och nya tjänster ökar väsentligt möjligheterna att minska kostnaderna för att uppnå klimat-, energi- och miljöpolitiska mål. Insatserna fokuseras på områden inom vilka Sverige har en nationell styrkeposition i form av naturresurser eller kompetens samt goda förutsättningar för export av teknik eller kunnande.

Forskning och innovation på energiområdet ska utformas och genomföras så att dess resultat bidrar till att uppfylla uppställda energi- och klimatpolitiska mål och energirelaterade miljöpolitiska mål. Regeringen anser att insatserna för forskning, utveckling, demonstration, innovation och kommersialisering på energiområdet bör förstärkas och föreslår därför att området tillförs ytterligare 1 240 miljoner kronor för perioden 2013–2016. Insatserna för forskning och utveckling för långsiktig kompetensuppbyggnad bör ökas och ambitionen höjas när det gäller forskningens kvalitet och aktivitet.

Motionerna

Energipolitikens mål och inriktning

I den socialdemokratiska kommittémotionen 2012/13:MJ424 av Matilda Ernkrans m.fl. påpekas att den politiska och vetenskapliga utmaningen att hejda klimatförändringarna är enorm. Motionärerna vill att riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen ska framhålla att de länder som minskar sitt beroende av fossila bränslen och effektiviserar sin energianvändning på sikt får lägre kostnader och därmed ökad konkurrenskraft och bättre exportmöjligheter.

Socialdemokraternas mål för den svenska energipolitiken – som det beskrivs i kommittémotionen 2012/13:N366 av Jennie Nilsson m.fl. (S) – är att trygga tillgången på el och annan energi med en energiproduktion som har låg inverkan på hälsa, miljö och klimat – och att göra det på internationellt konkurrenskraftiga villkor. Motionärerna ser stora möjligheter att skapa arbetstillfällen och stärka industrins konkurrenskraft genom investeringar i det svenska energisystemet. Den goda tillgången på vind, vatten, sol och skog gör att Sverige har bra och naturliga förutsättningar när det gäller produktion av förnybar energi. Den förnybara energin har mycket stor utbyggnadspotential under lång tid framöver. All svensk energi kan på sikt komma från förnybara källor, det är en fråga om vilja.

Därför måste energieffektivisering och reformer för ett helt förnybart energisystem vara en grundläggande beståndsdel i en framtida energipolitik. Motionärerna anser att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att ge Energimyndigheten i uppdrag att ta fram en strategi för hur Sveriges energisystem på lång sikt ska kunna bli helt förnybart.

Vidare konstaterar motionärerna att översynsansvaret för frågorna inom energisystemet är fördelat på många aktörer, vilket skapar stuprörsproblem för både konsumenter och producenter. Riksdagen bör genom ett tillkännagivande till regeringen framföra att Energimyndigheten bör få ett övergripande ansvar för frågorna inom energisystemet och elmarknaden.

Energieffektivisering lyfts fram som en betydelsefull faktor för omställningen av energisystemet. Motionärerna vill att riksdagen genom ett uttalande ska uppmärksamma behovet av energieffektivisering inom hushåll, offentliga byggnader och industrin. De förordar även ett högre mål än regeringen för energieffektiviseringen. De vill att energianvändningen i Sverige ska bli 25 procent effektivare 2020, jämfört med regeringens mål om 20 procent. Motionärerna framhåller också vikten av att öka tempot i arbetet med att bygga ut förnybara energikällor.

När det gäller utsläppsrätter erinrar motionärerna om att auktionering kommer att vara den huvudsakliga tilldelningsmetoden fr.o.m. 2013. Utvecklingen av allt dyrare utsläppsrätter ställer krav på industrin att utveckla ny teknik som ger mindre utsläpp från industriverksamhet. Riksdagen bör genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att genomföra en analys av hur man kan stödja omställningen av den svenska industrin i relation till det ökade priset på utsläppsrätter.

Globala miljöförändringar, ökad miljömedvetenhet och ny kunskap driver fram ny teknik och nya produkter, vilket skapar jobb, tillväxt och välfärd, sägs det i motion 2012/13:N227 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S). Det är genom forskning, utveckling, exportfrämjande och kompetent arbetskraft som denna utveckling har kunnat ske. Ny teknik, grön kunskap och klimatsmarta lösningar öppnar upp för nya idéer, nya produkter och därmed nya gröna arbetstillfällen. Motionärerna vill att riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen ska understryka vikten av teknikutveckling för att klara energiomställningen – som i sin tur leder till nya jobb.

Behovet av en ansvarsfull och långsiktig energipolitik för den svenska basindustrin framhålls i motion 2012/13:N246 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S). Motionärerna betonar att energipolitiken dels måste sörja för att det finns en tilltro till energiförsörjningen på lång sikt, dels se till att energipriserna hålls på en konkurrenskraftig nivå. Vidare framhålls att konsekvenserna för basindustrin måste beaktas vid beskattningen av energiproduktionen. Motionärerna refererar också till ett tillkännagivande från riksdagen hösten 2008 om att regeringen bör granska effekterna av olika klimat- och energipolitiska styrmedel för den internationellt konkurrensutsatta elintensiva industrin. Regeringen har ännu inte

återkommit till riksdagen i denna fråga, vilket motionärerna anser vara ett tydligt tecken på att regeringen inte tar frågan om den svenska basindustrins konkurrenskraft på allvar.

I Miljöpartiets kommittémotion 2012/13:N402 av Lise Nordin m.fl. framhålls inledningsvis att Sveriges energisystem bör vara helt förnybart senast 2030. Motionärerna efterfrågar ett tillkännagivande till regeringen om ett övergripande mål med denna innebörd. De anser också att Energimyndigheten bör få i uppdrag att utreda frågan närmare.

Energihushållning och energieffektivisering

Enligt vad som anförs i partimotion 2012/13:Fi303 av Åsa Romson m.fl. (MP) vill Miljöpartiet genomföra en rad nya åtgärder för att minska energislöseriet och därmed användningen av energi. Partiet presenterar förslag som är inriktade på att ge människor och företag större möjlighet att använda energin klokt och att minska sin energianvändning. Det begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för minskad energianvändning.

I motion 2012/13:N406 av Lise Nordin (MP) slås det fast att den billigaste, säkraste och renaste energin är den som inte produceras och att varje kilowattimme som används har konsekvenser, stora eller små beroende på varifrån den kommer. Motionären konstaterar att regeringens nuvarande energieffektiviseringsmål uttryckt i minskad energiintensitet är otillräckligt och att det är viktigt att energianvändningen minskar, inte bara att den blir mer effektiv. Målet bör, enligt motionärens uppfattning, därför omformuleras så att det innebär en minskning av energianvändningen i Sverige i absoluta tal, inte bara relativt. Målet bör gälla 2020 som är det målår EU har föreslagit för energieffektivisering.

I Vänsterpartiets kommittémotion 2012/13:N294 av Kent Persson m.fl. begärs ett tillkännagivande om ett utökat energikartläggningsprogram för små och medelstora företag. Programmet bör utökas till att omfatta mindre företag än i dag och förlängas till efter 2014. Vidare vill motionärerna behålla stödet till de kommunala energi- och klimatrådgivarna efter 2014. De anser att rådgivning från dessa aktörer kan öka småföretagarnas medverkan i att skapa ett robust, energieffektivt Sverige med låg energiförbrukning.

Förnybar energi

Enligt vad som anförs i partimotion 2012/13:Fi303 (MP) vill Miljöpartiet ha ett tillkännagivande från riksdagen om satsningar på förnybar energi som underlättar för människor och företag att göra klimatsmarta val, samtidigt som det skapar många nya jobb. Partiet vill behålla eller öka flera av de stöd som regeringen nu skär ned och fasar ut. Människor och företag bör få större makt över sin energisituation och bättre möjligheter att utvinna egen energi från solpaneler, små vindsnurror eller andra förnybara energikällor.

Solenergi

Solenergi i alla dess former tillhör morgondagens teknik och har en viktig roll i ett förnybart energisystem, slår Miljöpartiet fast i kommittémotion 2012/13:N332 av Lise Nordin m.fl. Solel är det snabbast växande energislaget i Europa och utvecklingen på kontinenten är, enligt motionärerna, mycket hoppingivande. Sverige ligger dock i bakvattnet, och för att solenergibranschen ska ges en tydlig signal om politikens ambitioner för solenergin behövs ett planeringsmål motsvarande det mål som finns för vindkraften. Motionärerna föreslår ett mål om 4 TWh solvärme och 4 TWh solel. Därtill bör Energimyndigheten få uppdraget att utreda hur målet ska uppnås och beräkna vilka insatser som behövs. Vidare anser motionärerna att stödet till installation av solvärme och solel bör ökas och förlängas.

I motion 2012/13:C231 av Jan Lindholm (MP) efterfrågas ett tillkännagivande om ett mål om en total produktion på minst 15 TWh värme och 20 TWh el från sol till 2030.

Vänsterpartiet vill avveckla kärnkraften och satsa på 100 procent förnybar energi, sägs det i kommittémotion 2012/13:N387 av Jens Holm m.fl. (V). Som ett led i detta arbete vill partiet se en kraftfull utbyggnad av solenergin i Sverige. Nationella planeringsmål för både solel och solvärme föreslås. Motionärerna bedömer att 5 TWh solel och 4 TWh solvärme till 2020 är realistiska planeringsmål.

Vindkraft

I Miljöpartiets kommittémotion 2012/13:N402 av Lise Nordin m.fl. föreslås att den planeringsram som riksdagen har fastställt för vindkraften om 30 TWh till 2020 görs om till ett utbyggnadsmål. Motionärerna menar, bl.a. med stöd från statistik från Boverket, att det finns mycket goda planeringsmässiga förutsättningar att ha 30 TWh vindkraftsel 2020.

För ett antal år sedan beslutade riksdagen om ett planeringsmål om 30 TWh vindkraftsel per år, konstateras det i motion 2012/13:N344 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD). Motionärerna beskriver olika negativa konsekvenser av en omfattande vindkraftsutbyggnad och anser därför att målet snarast bör upphävas.

I både Europa och resten av världen kommer behovet av energi att öka, konstaterar Vänsterpartiet i kommittémotion 2012/13:N300 av Kent Persson m.fl. Energifrågan är också en av de avgörande ödesfrågorna för svensk ekonomi, sägs det vidare. I motionen föreslås satsningar på havsbaserad vindkraft. Det konstateras att den havsbaserade vindkraften fortfarande ligger efter den på land. Samtidigt visar beräkningar att den havsbaserade vindkraften relativt sett genererar fler arbetstillfällen i Sverige än den landbaserade. Den borgerliga regeringen avslutar programmet för teknikutveckling och marknadsintroduktion av vindkraft med sista år 2012. Motionärerna vill främja pilotstöd, forskning och utveckling samt marknadsintroduktion av vindkraft till havs. Vidare anser de att det bör

skapas ett särskilt branschprogram för vindkraftssektorn där företag, fack, kommuner och statliga myndigheter får en gemensam plattform i utformandet av framtidens vindpolitik.

Kärnkraft

Att det bör påbörjas en utbyggnad av den svenska kärnkraften framhålls i motion 2012/13:N296 av Jenny Petersson m.fl. (M). Enligt motionärerna är det ohållbart att fortsätta att laga och lappa åldrande reaktorer. Den bästa investeringen vore i stället att bygga nya kärnkraftsreaktorer. Samtidigt är det viktigt att inga statliga stöd eller subventioner påräknas för detta.

I motion 2012/13:N354 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M) förespråkas ett riksdagsuttalande om att förhandlingarna om att lösa upp korsägandet inom den svenska energiproduktionen bör återupptas. Motionärerna betonar bl.a. att den svenska industrin inte har råd med fortsatta energiprishöjningar.

Ett riksdagsuttalande om behovet av att utveckla den svenska kärnkraften förordas i motion 2012/13:N392 av Edward Riedl (M). Enligt motionären kommer kärnkraften att ha en nyckelroll i kampen mot klimatförändringarna, och Sverige bör gå i täten när det gäller utveckling och införande av nästa generations kärnkraft.

Kärnkraftsolyckan i Fukushima i Japan våren 2011 visade vilka enorma risker kärnkraft innebär, säger Miljöpartiet i kommittémotion 2012/13: N399 av Lise Nordin m.fl. Motionärerna anser att Sveriges energisystem måste vara säkert och efterfrågar ett tillkännagivande om att Sverige bör inrätta en avvecklingsplan för kärnkraften.

Energimyndighetens prognoser över energi- och elanvändningen visar att Sverige kommer att ha ett stort och växande överskott av el och att överskottet i stort sett väntas bestå så långt prognosen sträcker sig, dvs. åtminstone till 2030. Mot bakgrund av det ökande elöverskottet och möjligheterna att minska elanvändningen genom effektivare användning av energin är det, enligt motionärerna, uppenbart att det finns utrymme för att stänga en till två kärnreaktorer under innevarande mandatperiod. De önskar ett tillkännagivande om att elöverskottet bör användas för detta ändamål.

Som ett ytterligare led i ökad kärnsäkerhet bör möjligheterna att öka effekten i befintliga anläggningar stoppas. Regeringen bör återkomma med ett förslag till ändrad lagstiftning så att effekthöjning i kärnreaktorer inte blir tillåten.

Mot bakgrund av vad som hände i kärnkraftverket i Fukushima är det rimligt att riksdagen får en ny omarbetad riskanalys för den svenska kärnkraften, sägs det i motion 2012/13:N338 av Jan Lindholm (MP). Hänsyn bör tas till såväl klimatförändringarna som de erfarenheter om sårbarhet som olyckan i Fukushima gav. Motionären anser det vara rimligt att regeringen snarast möjligt tar fram den avvecklingsplan för kärnkraften som, enligt honom, borde ha legat på riksdagens bord för länge sedan.

I motion 2012/13:N397 av Erik Almqvist (SD) förordas att statsmakterna satsar mer på kärnkraften, både när det gäller forskning och utbyggnad. Enligt motionären är ett utbyte av fossila bränslen mot kärnenergi möjligen den viktigaste lösningen för en hållbar framtid. Sverige bör även, anförs det i motionen, säkra en högre nyttjandegrad av den befintliga kapaciteten.

Energifrågan är en av de avgörande ödesfrågorna för svensk ekonomi, säger Vänsterpartiet i kommittémotion 2012/13:N300 av Kent Persson m.fl. Motionärerna vill att investeringar i det svenska energisystemet ska bidra till att underlätta miljö- och klimatomställningen i Sverige. Mot den bakgrunden är en fortsatt satsning på kärnkraften ologisk. Kärnkraften har nått vägs ände, och Vänsterpartiet föreslår att en reaktor läggs ned under denna mandatperiod. Med tanke på ålder, säkerhet och prestanda föreslår motionärerna att Oskarshamn 1 läggs ned och att nedläggningen av ytterligare en reaktor bör förberedas, förslagsvis Ringhals 1. De anser också att regeringen måste återkomma till riksdagen med en avvecklingsplan för de resterande reaktorerna.

Vissa övriga frågor

I motion 2012/13:N310 av Jasenko Omanovic och Christina Karlsson (båda S) föreslås att riksdagen sätter upp som mål att direktverkande el som uppvärmningsform ska vara avvecklad senast 2020.

Riksdagen har beslutat om målet att Sveriges transportsystem ska vara oberoende av fossila bränslen 2030, och regeringen har nyligen tillsatt en utredning om hur detta system ska utformas, konstateras det i motion 2012/13:N351 av Krister Örnfjäder (S). Många aspekter av det som behöver göras för att ställa om Sveriges transportsystem är, enligt motionären, dock redan kända. Motionären anser inte att utredningens resultat behöver inväntas, utan förändringsaktiviteter i rätt riktning kan påbörjas redan 2013. De systemlösningar som behövs för framtiden kan sedan väljas mer precist på grundval av utredningens resultat.

Ett riksdagsuttalande om nödvändigheten av investeringar i en konkurrenskraftig elproduktion förordas i motion 2012/13:N352 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S). Motionärerna påpekar att flera prognoser om elförsörjning visar på behovet av ny elproduktionskapacitet i Sverige. Energipolitiken måste ta hänsyn till tillgången på billig energi för en fortsatt industriell utveckling och tillväxt i Sverige. Framtidstron hos industrin i Sverige skulle öka om långsiktighet och stabila villkor för energikostnaderna fick vara ledord i energi- och skattepolitiken.

I motion 2012/13:C321 av Jan Lindholm (MP) efterfrågas ett tillkännagivande om behovet av ett ökat systemtänkande för att effektivare kunna nyttja överskottsvärme och överskottsel. Motionären pekar bl.a. på att ett växande bestånd av lågenergihus eller passivhus kommer att generera över-

skott av såväl värme som kyla och att regeringen därför bör återkomma med förslag på hur man kan utveckla regelverk och styrmedel på ett sätt så att överskottsenergier nyttjas mer effektivt.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

I samband med beredningen av budgetpropositionen för innevarande år hösten 2011 redovisade utskottet sin syn på energipolitikens mål och inriktning. Vidare behandlades ett antal motionsyrkanden som på olika sätt hade kopplingar till detta (bet. 2011/12:NU3). Samtliga motionsyrkanden avstyrktes.

I sitt ställningstagande ställde sig utskottet bakom det faktum att den svenska energipolitiken vilar på samma grundpelare som energisamarbetet i EU, dvs. att den syftar till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Innebörden av detta är bl.a. att den svenska energipolitiken måste sörja för att svenska företag och hushåll kan lita på att det finns en långsiktigt säker tillgång på elektrisk kraft och annan energi till internationellt konkurrenskraftiga priser. För att Sverige ska kunna möta klimatförändringarna måste insatserna för att förbättra konkurrenskraften och försörjningstryggheten dock förenas med en strävan mot ekologisk hållbarhet. Utskottet pekade på att de ambitiösa mål riksdagen har fastställt och de satsningar som görs på förnybar energi och effektivare energianvändning gör att ett hållbart samhälle kan främjas i kombination med att den svenska försörjningstryggheten stärks.

När det gäller det nu aktuella önskemålet i motion 2012/13:N366 (S) om ett uppdrag till Energimyndigheten om en strategi för hur det svenska energisystemet på lång sikt ska kunna bli helt förnybart kan nämnas att ett snarlikt yrkande (MP) behandlades av utskottet även hösten 2011 (bet. 2011/12:NU3). Utskottet redovisade de gällande målen för andelen förnybar energi i det svenska energisystemet och menade att Sverige redan har mycket höga ambitioner när det gäller förnybar energi. Med hänvisning till detta avstyrkte utskottet det då aktuella förslaget om ett uppdrag till Energimyndigheten med den ovan omnämnda inriktningen.

Programmet för energieffektivisering (PFE)

Energiintensiva företag som i sina industriella verksamheter använder el i tillverkningsprocessen har möjlighet att på frivillig basis delta i femåriga program för energieffektivisering (PFE) i utbyte mot att de befrias från energiskatt på elektrisk kraft. Enligt ett beslut av kommissionen 2004 har befrielsen från energiskatten varit godkänd från statsstödsynpunkt. Stödordningens varaktighet är dock begränsad till två femåriga programperioder.

I proposition 2012/13:9 gjorde regeringen bedömningen att EU:s nya miljöstödsriktlinjer från 2008 innebär att det saknas förutsättningar för att inleda nya programperioder efter 2012. Regeringen föreslog därför att

lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering ska upphöra att gälla vid samma tidpunkt. I propositionen anges också att frågan om hur energieffektivisering i energiintensiv industri kan främjas ska beredas inom Regeringskansliet. Propositionen bifölls av riksdagen i mitten av november 2012 (bet. 2012/13:NU4).

Enligt uppgift från Näringsdepartementet (oktober 2012) kommer arbetet med hur man ska främja energieffektivisering i energiintensiv industri framöver att samordnas med arbetet med att genomföra det s.k. energieffektiviseringsdirektivet. I direktivet finns det bl.a. ett krav på energikartläggning som ska vara obligatoriskt för större företag. Näringsdepartementet planerar att skicka ut en promemoria på remiss i februari 2013.

Riksrevisionen har inlett en granskning av statens insatser för energieffektivisering inom industrin. Granskningen ska besvara följande frågor:

- Bidrar energieffektivisering inom industrin till klimatmålen på kort och lång sikt?
- Har programmet för energieffektivisering inom industrin bidragit till att åstadkomma tillräckliga energibesparingar och minskade utsläpp? Vad har det kostat?
- Har regeringen och myndigheterna redovisat effekter av energieffektiviserande åtgärder för industrin på ett samlat och transparent sätt?

Resultatet av granskningen kommer att presenteras i en rapport som enligt planerna ska publiceras i maj 2013.

Proposition om energiforskning

Den 19 oktober 2012 överlämnade it- och energiminister Anna-Karin Hatt propositionen Forskning och innovation för ett långsiktigt hållbart energisystem (prop. 2012/13:21) till riksdagen.

I propositionen anger regeringen riktlinjerna för de fortsatta insatserna inom forskning och innovation på energiområdet för åren 2013–2016. Följande fem prioriterade områden kommer att fokuseras under den aktuella perioden:

- att ställa om till en fossiloberoende fordonsflotta
- att forma ett kraftsystem som klarar att ta emot alltmer förnybar elproduktion
- att öka energieffektiviteten i bebyggelsen
- att öka användningen av bioenergi
- att effektivisera energianvändningen i industrin.

Energimyndigheten har en sammanhållande roll för energiforskningen. Propositionen kommer att behandlas i riksdagen under våren 2013.

Kärnkraft

Motionsyrkanden om kärnkraftens roll i det framtida svenska energisystemet behandlades av utskottet även i samband med beredningen av budgetpropositionen hösten 2011. Utskottet framförde då bl.a. uppfattningen att kärnkraften under överskådlig tid kommer att utgöra en viktig del av den svenska elproduktionen. Utskottet hänvisade även till riksdagens beslut från våren 2010 som bl.a. innebar att förbudet mot uppförande av nya reaktorer skulle tas bort samtidigt som det skapades förutsättningar för ett generationsskifte genom att eventuella nya reaktorer ska kunna ersätta de befintliga reaktorerna. Utskottet såg inga skäl för riksdagen att ompröva sin uppfattning. Här kan också nämnas att utskottet våren 2012 tog ställning till regeringens skrivelse om subventioner till kärnkraft med anledning av ett tillkännagivande från riksdagen samt motioner som hade väckts med anledning av skrivelsen (skr. 2011/12:141, bet 2011/12:NU24).

När det gäller samägande inom kärnkraften, som tas upp i motion 2012/13:N354 (M), kan nämnas att regeringen 2008 tillsatte två förhandlare med uppdrag att undersöka lösningar som minimerar riskerna för konkurrensbegränsningar på grund av samägandet inom kärnkraftsindustrin. I april 2010 meddelade förhandlarna att det saknades förutsättningar att nå en lösning som var godtagbar för samtliga parter. I samband med detta framhöll regeringen att förtroendefrågan kring samägandet kvarstår för reaktorägarna och att de har ett ansvar att arbeta vidare med den, t.ex. genom att skapa branschetiska regler för att öka transparensen och minska risken för att samägandet leder till eller misstänks leda till konkurrensbegränsning. Det sker lämpligen i dialog mellan relevanta myndigheter, små och stora köpare och andra intressenter.

Noteras bör också att riksdagen hösten 2011 tog ställning till en likalydande motion som den som nämnts i det föregående stycket (bet. 2011/12:NU3). Utskottet ansåg att yrkandet kunde avslås av riksdagen med hänvisning till vad utskottet anförde hösten 2010, då ett likalydande förslag avslogs av riksdagen bl.a. med motiveringen att reaktorägarna har ett ansvar för att arbeta vidare med denna fråga, t.ex. genom att ta fram branschetiska regler. Utskottet erinrade även om vad som då påpekades om att förtroendefrågan kvarstår och att reaktorägarna har ett ansvar för att arbeta vidare med denna fråga.

Förnybar energi

Elcertifikatssystemet tillhör ett av de viktigaste styrmedlen för att stimulera investeringar i produktion av förnybar el. Motioner från den allmänna motionstiden om elcertifikatssystemet kommer emellertid att behandlas senare under innevarande riksmöte.

Motionsyrkanden om behovet av planeringsmål för alla förnybara energislag behandlades av utskottet hösten 2011 (bet. 2011/12:NU3). Utskottet avstyrkte yrkandena med hänvisning till att Energimyndigheten har poängterat värdet av teknikneutrala mål. När det gäller vindkraftsutbyggnad

godkände riksdagen våren 2009 en planeringsram för vindkraft som motsvarar en årlig produktionskapacitet på 30 TWh år 2020, varav 20 TWh till lands och 10 TWh till havs (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25).

När det gäller solenergi kan nämnas att ett nytt statligt stöd för solceller infördes den 1 juli 2009. Stödet regleras genom förordningen (2009:689) om statligt stöd till solceller. Syftet med stödet är att bidra till omställningen av energisystemet och till näringslivsutveckling inom energiteknikområdet. Vidare har det funnits ett stöd för investeringar i solvärme som reglerades genom förordningen (2008:1247) om stöd för investeringar i solvärme och som har kunnat sökas av både enskilda personer och företag. I budgetpropositionen för 2012 föreslogs att inga nya medel skulle anslås till detta stöd och det avvecklades vid utgången av 2011. På sin webbplats hänvisar Energimyndigheten till att det i stället för solvärmestöd går att söka ROT-avdrag för arbetskostnaderna när solvärme installeras.

I samband med beredningen av budgetpropositionen för innevarande år tog riksdagen hösten 2011 även ställning till ett antal motionsyrkanden om solenergi (bet. 2011/12:NU3). Beträffande ett planeringsmål för detta energislag (som även tas upp i ett antal motioner detta år) erinrade utskottet om att elcertifikatssystemet är det huvudsakliga styrmedlet för att öka användningen av el från förnybara energikällor i Sverige. Detta system bygger på att de mest kostnadseffektiva investeringarna görs först. För vindkraften har riksdagen fastställt en planeringsram. Denna ram är dock inte ett utbyggnadsmål utan syftar till att synliggöra vindkraftsintressen i den fysiska planeringen och vid tillståndsprövning. Utskottet ansåg inte att det fanns samma behov av en planeringsram för utbyggnaden av solenergin. När det gällde de då aktuella motionsyrkandena om att inrätta ett produktionsmål påpekade utskottet att ett sådant mål i viss mån kunde vara kontraproduktivt då elcertifikatssystemet, som ovan nämnts, bygger på att de mest kostnadseffektiva investeringarna ska göras först. Enligt den uppfattning utskottet då framförde bör de statliga insatserna snarare inriktas på att få fram system där kostnaderna för att producera solenergianläggningar kan minskas för att därigenom förbättra solenergins möjligheter att konkurrera med annan energiproduktion.

Ett mål om avveckling av direktverkande el som uppvärmningsform

I motion 2012/13:N310 (S) efterfrågas ett mål om att direktverkande el som uppvärmningsform ska vara avvecklad senast 2020. En i stort sett likalydande motion av samma motionärer avslogs av riksdagen hösten 2011 (bet. 2011/12:NU3). Utskottet ansåg att avvecklingen av denna uppvärmningsform framför allt kan främjas genom en god konkurrens på marknaden mellan olika uppvärmningsformer. Något mål för avvecklingen ansåg utskottet inte att riksdagen borde fastställa.

Våren 2012 besvarade statsrådet Anna-Karin Hatt en interpellation (ip. 2011/12:254) från den här aktuelle motionären om huruvida ministern avsåg att sätta upp ett mål om att avskaffa direktverkande el i åretruntbo-

enden i Sverige. Statsrådet konstaterade bl.a. att användning av el för uppvärmning och varmvatten i småhus har haft en avtagande trend från drygt 20 TWh toppåret 1988 till knappt 15 TWh 2010. Den avtagande trenden beror bl.a. på konvertering från direktverkande el till andra uppvärmningsformer. Statsrådet avsåg inte att vidta några åtgärder för att skapa ett mål för avveckling av direktverkande el.

Handeln med utsläppsrätter

I motion 2012/13:N366 (S) efterfrågas en analys av hur den svenska industrin kan stödjas i det omställningsarbete som följer av ett väntat högre pris på utsläppsrätter efter ett förslag från kommissionen i augusti 2012. I svaret på en fråga (fr. 2012/13:47) från Sara Karlsson (S) i oktober 2012 konstaterade miljöminister Lena Ek att kommissionens förslag kan innebära vissa problem, och hon sade sig därför se fram emot den rapport om utsläppsmarknadens funktion som kommissionen avser att presentera tillsammans med en konsekvensanalys och precisering av det ovan nämnda förslaget. Miljöministern ansåg att rapporten bör analysera mer strukturinriktade alternativ för att stärka handelssystemet än det som kommissionen presenterade i somras, exempelvis att permanent minska utbudet av utsläppsrätter eller öka efterfrågan genom att vidga utsläppshandelssystemet till nya sektorer.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet tar först ställning till ett flertal av de motionsyrkanden som på olika sätt rör riktlinjerna för energipolitiken. Därefter behandlar utskottet, i separata avsnitt, dels ett förslag om ett uppdrag till Energimyndigheten om förnybar energi, dels olika förslag om kärnkraft.

Energipolitikens inriktning

Utskottet vill inledningsvis slå fast att det står bakom den svenska energipolitikens grundläggande inriktning så som den presenteras i budgetpropositionen. Således är det utskottets uppfattning att den förda energipolitiken ska syfta till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Insatser för ökad produktion och användning av förnybar och koldioxidsnål energi och för en effektivare energianvändning är viktiga beståndsdelar i en politik som på längre sikt leds av visionen om en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning helt utan nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären.

Ambitiösa mål och visioner ska uppnås genom ett klokt agerande så att inte den svenska industrins konkurrenskraft äventyras eller hushållens energikostnader skjuter i höjden. Det är även viktigt att genomtänkta val av styrmedel gör att man inte låser fast sig i strukturer som missgynnar en

effektiv måluppfyllelse. Okloka insatser kan också innebära att de måste omprövas helt eller justeras, till men för alla de som efterfrågar långsiktiga spelregler för investeringar i allt från uppvärmning av enfamiljshus till kraftvärmeanläggningar eller stamnätsutbyggnad.

Utskottet delar regeringens uppfattning när det gäller de tre långsiktiga prioriteringar på energiområdet som redovisas i budgetpropositionen och som härleds ur visionen om att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser år 2050: 1) användningen av fossila bränslen för uppvärmning ska avvecklas till 2020, 2) Sveriges fordonsflotta bör vara oberoende av fossila bränslen 2030 och 3) ett tredje ben bör utvecklas för elförsörjningen för att minska beroendet av kärnkraft och vattenkraft och därmed öka försörjningstryggheten. Effektivare energianvändning och mer ny, förnybar kraftproduktion är nyckelfaktorer för att klara dessa utmaningar. En utredare har tillsatts med uppgift att peka ut vägen mot målet om en fossilbränsleoberoende fordonsflotta.

Utskottet vill här även poängtera värdet av väl fungerande energimarknader i både nationellt, nordiskt och europeiskt perspektiv. Visionen om att utveckla en gemensam nordisk och europeisk elmarknad överensstämmer väl med denna hållning och stöds således av utskottet.

Frågor om en ökad energieffektivisering eller om en absolut minskning av energianvändningen i Sverige tas upp i ett antal motioner, däribland i 2012/13:N366 (S) och 2012/13:Fi303 (MP), 2012/13:N406 (MP) och 2012/13:N294 (V). Här vill utskottet hänvisa till det som sägs i budgetpropositionen om att en effektivare energianvändning är ett viktigt medel för att minska belastningen på klimat och miljö. En mer genomtänkt energianvändning kan även bidra till ökad konkurrenskraft för det svenska näringslivet och till en tryggare energiförsörjning. Generellt verkande styrmedel såsom energiskatter, koldioxidskatter och utsläppshandel ger incitament till energieffektivisering genom prissignaler. Samtidigt har det identifierats ett behov av att åtgärda informations- och kunskapsbrister hos olika aktörer för att öka förståelsen för värdet av en effektivare energianvändning inte bara ur resurshushållnings- eller miljöperspektiv utan också av rent företagsekonomiska och konkurrenskraftrelaterade skäl. EU har nyligen antagit ett nytt energieffektiviseringsdirektiv. Genomförandet av direktivet kan väntas innebära att befintliga svenska insatser och styrmedel måste revideras. Utskottet vill här också erinra om den breda externa utvärdering av vissa anslagsfinansierade energieffektiviseringsinsatser som regeringen aviserar i budgetpropositionen. Sammantaget anser utskottet att det saknas skäl att agera med anledning av vad som efterfrågas i de nyssnämnda motionerna.

Utskottet anser att de nuvarande ambitionerna när det gäller utbyggnaden av förnybar elproduktion i Sverige ligger på en bra nivå och att det viktigaste styrmedlet för detta – elcertifikatssystemet – säkerställer att utbyggnaden sker på ett effektivt sätt. Målsättningen inom systemet är en ökning med 25 TWh till 2020 jämfört med läget 2002. När det gäller särskilda mål för sol- eller vindenergi som tas upp i motionerna 2012/13:

N332 (MP), 2012/13:C231 (MP) och 2012/13:N387 (MP) hänvisar utskottet i första hand till det nyss sagda om elcertifikatssystemets roll som det viktigaste styrmedlet på detta område. Tilläggas bör också att särskilda utbyggnadsmål riskerar att leda till att mindre effektiva lösningar väljs framför andra på ett sätt som sannolikt inte skulle bli fallet inom ramen för det teknikneutrala elcertifikatssystemet.

Den planeringsram som finns för vindkraftsutbyggnad syftar främst till att ytterligare synliggöra behovet av att skapa planmässiga förutsättningar för vindkraften. Utskottet ser inga skäl till att omvandla denna ram till ett utbyggnadsmål, vilket föreslås i motion 2012/13:N402 (MP), eller att avskaffa den helt, vilket föreslås i motion 2012/13:N344 (SD). Något motsvarande behov av en planeringsram föreligger, enligt utskottets uppfattning, inte när det gäller utbyggnad av solenergianläggningar, varför motionsyrkandena om ett planeringsmål för solenergiutbygganden i Sverige bör avslås.

Utskottet vill här även erinra om att utbyggnadsambitionerna på produktionssidan när det gäller förnybar energi med nödvändighet även måste gå hand i hand med avsevärda investeringar på distributionssidan. Det saknas sammantaget skäl för riksdagen att bifalla yrkandet i motion 2012/13:N366 (S) om att riksdagen ska uttala sig om behovet av investeringar i nya energikällor.

Utbyggnaden av den förnybara elproduktionen går snabbt. Mot bakgrund av att drygt 40 procent av Sveriges el kommer från kärnkraft och att denna produktionskälla, enligt utskottets uppfattning, kommer att utgöra en väsentlig del av produktionen även de kommande tjugo åren är ett mål om ett helt förnybart elsystem till 2030 orealistiskt. Det yrkande som finns i motion 2012/13:N402 (MP) med denna inriktning bör således avslås av riksdagen. Det finns därför heller ingen anledning att låta Energimyndigheten utreda vad som krävs för att nå den målnivå som efterfrågas i motionen. Det yrkande i motionen som har den innebörden bör följaktligen också avslås av riksdagen.

Energimyndighetens roll tas för övrigt upp i motion 2012/13:N366 (S). Utskottet delar inte motionärernas uppfattning om att myndighetsstrukturen på energiområdet ger ett splittrat intryck och att det finns ett behov av en samordnande aktör som exempelvis skulle kunna vara Energimyndigheten. Den rolluppdelning som finns mellan exempelvis Energimyndigheten, Energimarknadsinspektionen och Svenska kraftnät sammanhänger till betydande del med krav eller önskemål på en tydlig renodling mellan bl.a. myndighetsutövande tillsynsuppgifter och andra uppgifter som kan eller bör genomföras i offentlig regi. Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionen i den berörda delen.

När det gäller den svenska basindustrins energiförsörjning och det behov av investeringar i konkurrenskraftig elproduktion som tas upp i motion 2012/13:N352 (S) upprepar utskottet den hållning som redovisades när en i princip likalydande motion av samma motionärer avslogs hösten

2011. Utskottet betonade då betydelsen av en energipolitik som tryggar tillgången på el och annan energi till internationellt konkurrenskraftiga priser. Detta möjliggörs enligt utskottets uppfattning alltjämt bäst genom en politik som främjar utbyggnad av förnybar energiproduktion samtidigt som ett kontrollerat generationsskifte av det svenska kärnkraftsbeståndet genomförs. Motionen bör avslås av riksdagen även denna gång.

Mot bakgrund av utskottets och regeringens grundläggande syn på energipolitiken – som alltså genomsyras av bl.a. ett tydligt konkurrenskraftsperspektiv – förefaller det även obehövligt med ett riksdagsuttalande i linje med vad som efterfrågas i motion 2012/13:MJ424 (S). Utskottet ser således inga skäl till att riksdagen ska uttala sig om att de länder som minskar sitt beroende av fossila bränslen och effektiviserar sin energianvändning på sikt får lägre kostnader och därmed ökad konkurrenskraft och bättre exportmöjligheter.

När det gäller vad som anförs i motion 2012/13:N310 (S) om behovet av att införa ett mål om att direktverkande el som uppvärmningsform bör avvecklas noterar utskottet att även detta förslag togs upp till behandling hösten 2011. Utskottet avstyrkte då förslaget med motiveringen att en utfasning av den direktverkande elen som uppvärmningsform framför allt kan främjas genom en god konkurrens på marknaden mellan olika uppvärmningsformer. Då liksom nu anser utskottet inte att det finns skäl för riksdagen att fastställa ett mål med denna inriktning. Motionen avstyrks.

I motion 2012/13:N366 (S) berörs det pågående arbetet med att förändra delar av EU:s system för handel med utsläppsrätter. Utskottet anser inte att riksdagen bör agera i linje med vad som efterfrågas i motionen innan kommissionens aviserade rapport om utsläppshandelssystemet har analyserats närmare. Motionen avstyrks således i den berörda delen.

Avslutningsvis vill utskottet instämma i det som sägs i motion 2012/13:N351 (S) om behovet av en storskalig energiomställning av transportsystemet. Regeringen har lagt fast ett ambitiöst mål om att Sveriges fordonsflotta bör vara oberoende av fossila bränslen 2030 och tillsatte i juli 2012 en särskild utredare med uppgift att kartlägga möjliga handlingsalternativ och identifiera åtgärder för att reducera transportsektorns utsläpp och beroende av fossila bränslen. Det förefaller mot den bakgrunden mindre lämpligt för riksdagen att – så som det föreslås i den nyssnämnda motionen – redan i detta tidiga skede uttala sig om tempot i förändringsarbetet. Utskottet är dessutom övertygat om att regeringen inser att detta arbete måste drivas i ett högt tempo för att målet ska kunna nås. Motionen avstyrks följaktligen.

Med hänvisning till det anförda förordar utskottet att riksdagen ska avslå samtliga motionsyrkanden som berörs i detta avsnitt.

Uppdrag till Energimyndigheten om förnybar energi

Den långsiktiga visionen för svensk energipolitik är att Sverige 2050 ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning utan nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären. Utskottet anser dock inte att det är givet eller ens möjligt att skapa ett energisystem som helt bygger på förnybara energikällor. Detta sammanhänger inte minst med att utskottet anser att kärnkraften under överskådlig tid kommer att vara en viktig del av svensk elproduktion. Då kärnkraften uppfyller ett av de viktigaste krav som ställs på dagens energikällor, nämligen att den endast innebär låga utsläpp av växthusgaser, kommer denna energikälla att vara nödvändig för att den ovannämnda långsiktiga visionen ska kunna nås. Utskottet anser därför att det saknas skäl för regeringen att låta Energimyndigheten ta fram en strategi för hur Sveriges energisystem på lång sikt kan baseras helt på förnybara energislag. Följaktligen avstyrks motion 2012/13:N366 (S) när det gäller förslaget om att ge Energimyndigheten ett sådant uppdrag.

Kärnkraft

Utskottet har vid ett flertal tillfällen uttalat sitt stöd för den energipolitiska inriktning som följer av regeringspartiernas överenskommelse från februari 2009. När det gäller kärnkraften innebär detta att utskottet har ställt sig bakom regeringens förslag på lagändringar med innebörden att förbudet mot att uppföra nya kärnkraftsreaktorer tas bort, att den s.k. avvecklingslagen har upphävts och att det skapas förutsättningar för ett kontrollerat generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet. Samtidigt har regeringen betonat – och i detta instämmer utskottet – att statligt stöd till kärnkraft, i form av direkta eller indirekta subventioner, inte kan påräknas.

I likhet med vad utskottet anförde i samband med beredningen av budgetpropositionen hösten 2011 finns det anledning för utskottet att upprepa uppfattningen att kärnkraften under överskådlig tid kommer att utgöra en viktig del av den svenska elproduktionen.

Utskottet noterar också att Energimyndigheten har i uppdrag att bidra i det arbete som föranleds av riksdagens beslut om att möjliggöra kontrollerade generationsskiften i den svenska kärnkraften genom bl.a. omvärldsbevakning och genom att belysa förutsättningarna i övrigt.

Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen bör avslå samtliga de motionsyrkanden som på ett eller annat sätt innebär en avveckling av kärnkraften i Sverige eller som begränsar möjligheterna att genomföra ett kontrollerat generationsskifte i de svenska kärnkraftverken.

Utskottet ser inte heller någon anledning för riksdagen att genom ett uttalande i linje med vad som efterfrågas i motionerna 2012/13:N296 (M), 2012/13:N392 (M) och 2012/13:N397 (SD) ställa sig bakom en hållning som innebär en utbyggnad av den svenska kärnkraften.

När det avslutningsvis gäller det samägande av kärnkraften som tas upp i motion 2012/13:N354 (M) hänvisar utskottet till sina tidigare uttalanden i denna fråga med innebörden att förtroendefrågan kvarstår på detta område och att reaktorägarna har ett ansvar att arbeta vidare med frågan.

Med det anförda avstyrker utskottet samtliga de här aktuella motionerna i de berörda delarna.

Affärsverket svenska kraftnät

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen godkänner regeringens förslag till investeringsplan för perioden 2013–2015 för Svenska kraftnät och bemyndigar regeringen att ge Svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen har föreslagit för 2013. Dessutom avslår riksdagen motionsyrkanden om teknikval och planeringsfrågor i samband med stamnätsutbyggnad. Utskottet vidhåller bl.a. sin tidigare redovisade uppfattning att det inte är riksdagens sak att ta ställning till vilken teknisk lösning som ska användas vid olika projekt eller sträckningar.

Propositionen

Affärsverket Svenska kraftnät (Svenska kraftnät) har till uppgift att förvalta och driva stamnätet för el i Sverige, inklusive utlandsförbindelserna, samt att vara systemansvarig myndighet enligt ellagen. Systemansvaret innebär att affärsverket ansvarar för den löpande momentana elbalansen och det svenska elsystemets övergripande driftsäkerhet.

Svenska kraftnät har redovisat sitt förslag till investerings- och finansieringsplan för treårsperioden 2013–2015 till regeringen. Förslaget omfattar åtgärder i stamnätet (inkl. utlandsförbindelserna) och i utrustning för elektronisk kommunikation. De planerade investeringarna under perioden beräknas uppgå till högst 15 800 miljoner kronor varav 5 000 miljoner kronor för 2013.

Vid 2012 års ingång hade Svenska kraftnät 129 planerade investeringar som kommer att ta investeringsmedel i anspråk under perioden 2013–2015. Till detta kommer ett okänt antal investeringar som måste genomföras på grund av akuta åtgärder, t.ex. i samband med haverier.

I propositionen redovisas en översikt över de planerade investeringsprojekt som var för sig överstiger 100 miljoner kronor. Flertalet investeringar har fått en ny kostnadsprognos sedan den föregående investeringsplanen. Nitton nya investeringsprojekt har tillkommit och nio har utgått – antingen för att de har slutförts eller för att de har ersatts av en annan investering. Det största enskilda projektet är den s.k. Sydvästlänken, dvs. en ny 400 kilovoltförbindelse mellan dels Närke och Skåne, dels Småland och södra

Norge. De svenska investeringskostnaderna beräknas till 11 070 miljoner kronor varav 6 610 miljoner kronor beräknas belasta treårsperioden. Kostnadsuppskattningen är dock alltjämt mycket osäker och beroende av tillstånd för koncession, marknadsutvecklingen, det tekniska utförandet samt vilken sträckning som blir aktuell för förbindelsen till Norge.

När Sydvästlänken tas i drift ökar överföringskapaciteten mellan elområdena 3 och 4 med upp till 25 procent och länken bidrar även till förbättrad driftsäkerhet i södra Sverige. I april 2012 beslutade regeringen att meddela nätkoncession för den södra delen av Sydvästlänken, och i juni 2012 beviljades Svenska kraftnäts ansökan för den norra delen av projektet. Arbetet med att förbereda ansökan för den västra grenen mot Norge pågår.

En sammanfattning av regeringens förslag till Svenska kraftnäts investeringsplan för 2013–2015 redovisas i tabell 3.38 i budgetpropositionen (s. 81). Förslaget överensstämmer med det förslag som Svenska kraftnät lämnade till regeringen.

Regeringen föreslår även att den bemyndigas att för 2013 låta Svenska kraftnät ta upp lån i och utanför Riksgäldskontoret till ett sammanlagt belopp om högst 8 000 miljoner kronor. Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att för 2013 låta Svenska kraftnät placera likvida medel i och utanför Riksgäldskontoret. Regeringen föreslås även bemyndigas att för 2013 besluta om delägarlån om högst 300 miljoner kronor till förmån för bolag i vilka Svenska kraftnät förvaltar statens aktier. Avslutningsvis föreslås ett bemyndigande som innebär att regeringen för 2013 kan besluta om förvärv och bildande av bolag som ska verka inom Svenska kraftnäts verksamhetsområde till ett belopp om 20 miljoner kronor samt avyttra aktier till ett belopp om 20 miljoner kronor.

Motionerna

Där Svenska kraftnät planerar att dra fram Sydvästlänken norr om Trollhättan planeras flera andra kraftledningar av andra aktörer, konstateras det i motion 2012/13:T327 av Annika Qarlsson och Åsa Torstensson (båda C). Motionärerna anser att det måste finnas en regional instans som har ansvar och befogenheter att i ett tidigt skede reglera alternativ till teknikval och dragningar för de olika projekten. Vidare anser de att Svenska kraftnät på ett framåtsyftande sätt ska fånga framtida miljöutmaningar där jordens och skogens resurser har en given plats, och tillsammans med övriga statliga verk och myndigheter bygga och planera infrastruktur på ett offensivt och nydanande sätt.

I motion 2012/13:T412 av Anita Brodén (FP) begärs ett tillkännagivande om att markbundna ledningar bör prioriteras vid ledningsdragningar som exempelvis Sydvästlänken. Vid teknikvalet bör kostnadsberäkningarna kompletteras med en värdering av påverkan på dem som verkar och bor i det berörda området.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

I samband med att utskottet hösten 2011 behandlade regeringens förslag till investeringsplan för Svenska kraftnät konstaterade utskottet att det för närvarande råder en period med omfattande om- och nybyggnation av stamnätet (bet. 2011/12:NU3). Utskottet framhöll också som angeläget att förstärka överföringsförbindelserna för att vidareutveckla såväl den svenska som den gemensamma nordiska elmarknaden samtidigt som försörjningstryggheten ökar och driftsäkerheten i stamnätet stärks. Vidare betonades att en förstärkning av stamnätet är en förutsättning för den planerade utbyggnaden av förnybar energi, inte minst vad gäller vindkraften. Ett ytterligare motiv till att förstärka överföringsförbindelserna som utskottet framförde var att neutralisera de negativa effekter som införandet av elområden (prisområden) har fört med sig inte minst i landets södra delar.

I sitt ställningstagande ansåg utskottet också att det mot bakgrund av de ökande investeringsvolymerna var välavvägt att regeringen i den då aktuella propositionen aviserade ett kommande uppdrag till Svenska kraftnät att redovisa en utvecklad investerings- och finansieringsplan för kommande treårsperioder.

I det nyssnämnda betänkandet avstyrkte utskottet också ett motionsyrkande om valet av teknik för Sydvästlänken (bet. 2011/12:NU3). Utskottet erinrade om att det vid upprepade tillfällen hade behandlat och avstyrkt motionsyrkanden på just detta tema. Utskottet pekade på att det hösten 2010 enhälligt hade framhållit att det inte är en uppgift för riksdagen att påbjuda vilken teknisk lösning som ska användas vid olika projekt eller sträckningar.

Miljökrav och nätkoncession

När det gäller yrkandet i motion 2012/13:T327 (C) om riktlinjer till Svenska kraftnät om att värna gemensamma mark- och skogsresurser bör det erinras om att det krävs nätkoncession enligt ellagen (1997:875) för att få bygga och använda en ny stamnätsledning. Nätkoncession för linje får meddelas endast om anläggningen är lämplig från allmän synpunkt. När en ansökan om nätkoncession prövas ska prövningsinstanserna – Energimarknadsinspektionen eller regeringen – göra en allsidig bedömning utifrån de uppgifter som finns i det enskilda ärendet. Vid prövningen tillämpas bl.a. de allmänna hänsynsreglerna och hushållningsbestämmelserna i 2–4 kap. miljöbalken samt bestämmelserna om miljökvalitetsnormer i 5 kap. 3 § miljöbalken. En miljökonsekvensbeskrivning ska ingå i en ansökan om nätkoncession och Energimarknadsinspektionen ska kontrollera att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i miljöbalken. Om miljökonsekvensbeskrivningen är bristfällig kan inspektionen kräva kompletterande

utredningar. Motsvarande prövning görs av regeringen om ärendet överlämnas till regeringen för prövning, vilket sker om någon intressent motsätter sig koncessionen.

I sammanhanget kan nämnas att regeringen under 2012 beviljade Svenska kraftnät nätkoncession för den s.k. Sydvästlänkens norra respektive södra delar. Besluten inkluderade ett antal tillståndsvillkor till skydd för miljö, landskap och kulturmiljö.

Den 15 oktober 2012 överlämnade regeringen ett lagförslag till lagrådet om en förenkling av tillståndsprocessen för att bygga och använda starkströmsledningar (dvs. s.k. nätkoncession). Bland förslagen märks att regeringen i vissa ärenden om nätkoncession ska få möjlighet att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2013.

Vidare kan det noteras att Svenska kraftnät på sin hemsida anger att affärsverket i sitt miljöarbete lägger ned ett omfattande arbete på att utarbeta miljökonsekvensbeskrivningar för projekten och på att genomföra samråd. Affärsverket arbetar också med att anpassa skötseln av kraftledningsgator i syfte att främja naturvärden och biologisk mångfald.

Långsiktig utveckling av stamnätet

I mitten av oktober 2012 presenterade Svenska kraftnät för första gången ett mer långsiktigt plandokument om utvecklingen av det svenska stamnätet. Dokumentet innehåller affärsverkets syn på de utmaningar som väntar och de prioriteringar som görs på ca 15 års sikt. Dokumentet ska inte ses som en bindande detaljplan utan som ett försök att öka transparensen i Svenska kraftnäts nätplanering och ge elmarknadens olika aktörer en möjlighet att påverka denna. Dokumentet har skickats på en bred remiss fram till den 14 december 2012.

Frågesvar om teknikval

I juni 2012 besvarade statsrådet Anna-Karin Hatt en fråga (fr. 2011/12: 648) från Johan Andersson (S) om Svenska kraftnäts val att ersätta vissa luftdragna stamnätsledningar i Östergötland med nya luftdragna ledningar. Efter överklagande hamnade frågan om teknikvalet på regeringens bord och frågeställaren ville veta utifrån vilket ställningstagande statsrådet kommer att verka för att regeringen avgör ärendet – är det enkom på ekonomiska grunder eller kommer andra avväganden att göras?

Statsrådet Hatt redogjorde i sitt frågesvar för gällande bestämmelser för prövningen av en ansökan om nätkoncession. Den lämplighetsprövning som görs syftar främst till att hindra att samhällsekonomiskt onödiga ledningar byggs, dvs. att nya ledningar byggs där det redan finns tillräcklig överföringskapacitet, eller att ledningar dras fram på ett sätt som orsakar onödigt stor skada för tredje man. Statsrådet konstaterade att bestämmelserna således tar sikte på att prövningsinstanserna, Energimarknadsinspek-

tionen eller regeringen, ska göra en allsidig bedömning utifrån de uppgifter som finns i det enskilda ärendet när de prövar en ansökan om nätkoncession.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet behandlar först de två motioner som på olika sätt rör planeringsfrågor och teknikval i samband med stamnätsprojekt. Därefter behandlas förslagen om Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter.

Vissa stamnätsfrågor

Utskottet har vid upprepade tillfällen under de senaste åren behandlat motioner som på olika sätt gäller valet av teknik i samband med en utbyggnad av stamnätet. Inte minst har dessa motioner gällt det omfattande stamnätsprojektet Sydvästlänken (som tidigare i delar av sin sträckning kallades Sydlänken). Vid dessa tillfällen har utskottet framhållit att det inte är en uppgift för riksdagen att påbjuda vilken teknisk lösning som ska användas vid olika projekt eller sträckningar. Utskottet vidhåller denna hållning och vill dessutom tillägga att det inte heller bör vara riksdagens uppgift att förorda en viss teknik framför en annan. Riksdagen bör således avslå motion 2012/13:T412 (FP) om att markdragna ledningar bör prioriteras framför andra alternativ.

När det gäller det som sägs i motion 2012/13:T327 (C) om Svenska kraftnäts agerande i förhållande till olika miljöutmaningar vill utskottet erinra om de miljökrav som finns kopplade till de tillstånd (koncessioner) som krävs för att en stamnätsledning över huvud taget ska få anläggas. Utskottet förutsätter att Svenska kraftnät finner det rationellt att tillgodose de krav som finns fastlagda i lagstiftningen på detta område och att därigenom undvika utdragna tillståndsprocesser. Vidare utgår utskottet från att de tillståndsgivande myndigheterna, om så bedöms vara nödvändigt, knyter sådana miljövillkor till tillståndsbesluten som säkerställer att olika miljöintressen tillgodoses. Motionen avstyrks av utskottet i denna del.

Beträffande önskemålet i den nyssnämnda motionen om att en särskild regional instans ska ges befogenheter att väga samman olika markanvändningsintressen, däribland i samband med en utbyggnad av stamnätet, ställer sig utskottet tveksamt. Att en sådan regional instans, eller flera, skulle främja en effektiv markanvändning förefaller oklart mot bakgrund av att stamnätsprojekt ofta präglas av en betydande nationell och inte sällan också internationell dimension. Den nuvarande ordningen för tillståndsprövning är, enligt utskottets uppfattning, i detta avseende tillfyllest. Motionen bör således avslås av riksdagen, i den aktuella delen.

Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter

Stamnätet för överföring av el har en central funktion i det svenska välfärdsbygget. Utan väl utvecklade möjligheter att överföra elkraft mellan landets olika delar hade det Sverige vi ser i dag förmodligen sett helt annorlunda ut. De stora vattenkraftsresurserna i norr har varit avgörande för framväxten av den svenska basindustri som i många stycken fortfarande bär upp det svenska välståndet.

Stamnätet är dock ingen obegränsad resurs utan kräver löpande underhåll och betydande ny- och reinvesteringar för att kunna möta de utmaningar som inte minst omställningen av energisystemet innebär. Stora förhoppningar och ambitiösa målsättningar när det gäller tillkommande förnybar energi måste också matchas med realistiska förväntningar på vad det nuvarande stamnätet klarar av att möta eller var och hur snabbt ny eller förbättrad överföringskapacitet kan skapas. Att etablera en elnätsinfrastruktur innebär ofrånkomligen ingrepp i landskapet och medför förändringar i människors livsmiljöer. När det gäller stamnätsledningar är detta ofta särskilt påtagligt och detta arbete innebär därför inte sällan långa planeringsprocesser.

Att mycket av den nytillkommande förnybara energin kommer från utspridda och intermittent verkande produktionsenheter som exempelvis vindkraftverk innebär särskilda utmaningar för stamnätet som också måste beaktas.

I linje med vad utskottet anförde förra året är det positivt att Svenska kraftnät på regeringens uppdrag har tagit fram en utvecklad investerings- och finansieringsplan. Utskottet vill här också välkomna det mer långsiktigt inriktade dokument om utvecklingen av det svenska stamnätet som nyligen har presenterats och som syftar till att öka transparensen i Svenska kraftnäts nätplanering och ge elmarknadens olika aktörer större möjligheter att påverka denna.

Sammanfattningsvis har utskottet inget att invända mot den föreslagna investeringsplanen och tillstyrker således propositionen i denna del. Detsamma gäller det förslag som läggs fram i propositionen om Svenska kraftnäts finansiella befogenheter för 2013 som alltså också tillstyrks.

Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi

Utskottets förslag i korthet
Riksdagen anvisar anslagen inom utgiftsområde 21 Energi i enlighet med vad utskottet föreslår och som framgår av bilaga 3. Utskottets förslag till anslag överensstämmer med regeringens förslag. Riksdagen fastställer även avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften och godkänner de förslag om bemyndiganden som läggs fram i propositionen. Slutligen avslår riksdagen de här aktuella motionsyrkandena.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Inledning

Förutsättningen för den fortsatta beredningen av utgiftsområde 21 Energi är att ramen för utgiftsområdet är fastställd till drygt 2,8 miljarder kronor för 2013. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till fördelning på de tolv olika anslagen framgår av tabellen i bilaga 2.

Propositionen

Regeringens förslag till utgiftsram för 2013 uppgår alltså till drygt 2,8 miljarder kronor, fördelat på 12 anslag. Enligt förslaget i propositionen kompletteras nio av anslagen med bemyndiganden för regeringen att ingå ekonomiska förpliktelser vilka leder till utgifter de kommande åren. Dessutom föreslår regeringen att riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften för 2013.

Anslaget Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader (1:1) föreslås uppgå till ca 265,6 miljoner kronor 2013. Anslaget finansierar Energimyndighetens förvaltningskostnader, Fjärrvärmenämnden samt provning och märkning av energirelaterad utrustning. Därtill finansierar Energimyndigheten sina kostnader för planering, uppföljning och utvärdering av de energipolitiska programmen genom de s.k. programanknutna kostnaderna som belastar anslagen för de olika åtgärderna inom de energipolitiska programmen. I budgetpropositionen för 2012 ökades anslaget med 17 miljoner kronor för att bl.a. finansiera nya uppgifter vid myndigheten som följer av genomförandet av EU:s förnybartdirektiv, inklusive hållbarhetskriterier, samt utökade arbetsuppgifter inom området för internationella klimatinsatser. Att de beräknade anslagen minskar från 2015 beror på att anslaget i samband med budgetpropositionen för 2010 tillfördes 30 miljoner per år för perioden 2010–2014 för att finansiera myndighetens eget arbete med det energieffektiviseringsprogram som aviserades samtidigt.

Anslaget Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m. (1:2) avser bidrag för kommunal energi- och klimatrådgivning, utbildning av och information till energi- och klimatrådgivare samt stöd till regionala

energikontor och utvecklingsinsatser för länsstyrelsernas energiomställningsarbete. Vidare ska anslaget täcka insatser för informationsspridning, utveckling och spridning av verktyg och metoder, vissa utredningsinsatser samt utbildning i energieffektiv teknik. Regeringen framhåller att insatserna bygger på en fortsatt utveckling av den kommunala energi- och klimatrådgivningen och de regionala energikontorens arbete. I budgetpropositionen för 2012 förlängdes dessa insatser t.o.m. 2014. Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för nyssnämnda anslag besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 50 miljoner kronor under 2014.

Anslaget Insatser för uthållig energianvändning (1:3) avser bidrag till teknikupphandling för att utveckla, demonstrera och introducera ny energieffektiv teknik på marknaden samt kompletterande stöd till marknadsintroduktion av energieffektiv teknik. Anslaget får även användas för informations-, utvecklings- och demonstrationsinsatser som rör konvertering mellan olika system för uppvärmning. Vidare får det användas för genomförandet av EU-rättsakter samt till annat internationellt samarbete inom energieffektiviseringsområdet och därtill hörande metod-, utvecklings- och utredningsarbete. Anslaget får även användas till utveckling av styrmedel för energieffektivisering och för finansiering av de arbetsuppgifter som följer för Boverket med anledning av genomförandet av EG-direktivet om byggnaders energiprestanda.

Regeringen slår fast att spridning och användande av ny teknik är en förutsättning för att kunna nå de högt ställda målen för energieffektivisering. Ny teknik kan också bidra till att skapa bättre förutsättningar för en hållbar utveckling och till ett minskat beroende av fossil energi. I budgetpropositionen för innevarande år avsatte regeringen medel t.o.m. 2014. I den nu aktuella budgetpropositionen föreslår regeringen att totalt 120 miljoner kronor avsätts för en satsning på nära-nollenergibyggnader under perioden 2014–2016. Beräknade medel avser demonstration av nybyggnation, ombyggnation och renovering. Därtill föreslås ett bemyndigande som innebär att regeringen får besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 130 miljoner kronor under 2014, 2015 och 2016.

Anslaget Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft (1:4) beräknas till 10 miljoner kronor under 2013. Anslaget får användas för bidrag till teknikutveckling och marknadsintroduktion av storskaliga vindkraftstillämpningar, främjandeåtgärder, studier av miljöeffekter av vindkraftsetableringar och kostnader för webbportalen Vindlov (www.vindlov.se).

Etablering av vindkraft i större skala är en relativt ny företeelse i Sverige. Det innebär att det finns en del frågor som behöver följas upp när det gäller effekter på natur, miljö och människa. Det är enligt regeringens bedömning angeläget att denna verksamhet kan bedrivas även fortsättningsvis. Ett förslag om ett bemyndigande till regeringen kopplas till anslaget

med innebörden att regeringen får besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7,5 miljoner kronor under 2014 och 2015.

För att finansiera FoU-, demonstrations- och kommersialiseringsinsatser inom energiområdet finns anslaget Energiforskning (1:5). Anslaget får även användas till bidrag för att främja utvecklingen av teknik baserad på förnybara energislag och effektiv energianvändning i industriella processer i försöks- eller fullskaleanläggningar. Vidare får det användas för vissa utrednings-, utvärderings- och samordningsinsatser inom energiområdet, svenskt och internationellt forsknings- och utvecklingssamarbete samt för att uppfylla Sveriges åtaganden inom ramen för ingångna bilaterala energiforskningssamarbeten.

Regeringen anser att stöd till forskning och innovation inom energiområdet är en viktig och integrerad del av energipolitiken och att insatserna för FoU, demonstration, innovation och kommersialisering på energiområdet bör förstärkas. Området föreslås därför tillföras ytterligare 1 240 miljoner kronor för perioden 2013–2016. Ambitionerna bör höjas när det gäller teknikverifiering och demonstration på energiområdet, samfinansiering inom EU:s Strategic Energy Technology Plan (den s.k. SET-planen) och i samband med EU-initiativet NER300 för storskalig demonstration och kommersialisering av ny teknik. Vidare bör aktiviteten ökas inom ingångna bilaterala avtal. Insatserna för forskning och utveckling för långsiktig kompetensuppbyggnad bör öka och ambitionen bör höjas vad gäller forskningens kvalitet och aktivitet med avseende på antal publikationer, citeringsgrad och antal forskarutbildade. Insatser kring strategiska innovationsområden kring energi kan skapa starka tvärvetenskapliga och tvärsektoriella samverkansstrukturer.

För 2013 beräknas anslaget till ca 1 293 miljoner kronor. Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att under 2013 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 300 miljoner kronor under 2014–2017.

Anslaget Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket (1:6) avser statens åtaganden om ersättning av vissa merkostnader som uppstår till följd av att driften av de två kärnkraftsreaktorerna vid Barsebäcksverket har upphört. Regeringen föreslår att 188 miljoner kronor anvisas för 2013.

Anslaget Planeringsstöd för vindkraft m.m. (1:7) avser ekonomiskt stöd till kommuner, kommunala och regionala samverkansorgan samt länsstyrelser i syfte att genomföra planeringsinsatser för vindkraft och underlätta för vindkraftens utveckling. Anslaget används även för samordnings- och informationsinsatser för att främja vindkraftsutbyggnad. I budgetpropositionen för 2012 föreslog regeringen en förlängning t.o.m. 2015 av insatserna för nätverket för vindbruk som arbetar med informationsspridning och kunskapsuppbyggnad om vindkraft. Regeringen föreslår att 15 miljoner kronor

anvisas för 2013. Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att under 2013 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 miljoner kronor under 2014.

Ändamålet med anslaget Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader (1:8) framgår av dess titel. Som en följd av ikraftträdandet av EU-förordningen om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi samt det s.k. tredje inremarknadspaketet för el- och gasmarknaderna har Energimarknadsinspektionen tillförts nya arbetsuppgifter. Regeringen föreslår därför att myndighetens förvaltningsanslag ökas med 4 miljoner kronor per år från 2013. Av de tillförda medlen avser 2,1 miljoner kronor finansiering av kommande proposition om nätkoncessioner. För 2013 föreslår regeringen att ca 100,7 miljoner kronor anvisas.

Anslaget Energiteknik (1:9) används för att stimulera spridningen av vissa energitekniska lösningar som bedöms ha positiva effekter på klimatet. Högst 5 miljoner kronor av anslaget får användas för de administrativa kostnader som detta medför. Enligt regeringen är det angeläget att stimulera användning av energitekniker som är gynnsamma i ett klimatperspektiv, men som ännu inte är kommersiellt konkurrenskraftiga i jämförelse med tekniker som är etablerade på marknaden. Biogas och solceller är två tydliga exempel på sådana tekniker.

Regeringen föreslår en förlängning och förstärkning av stödet för utökad produktion, distribution och användning av biogas och andra förnybara gaser genom att ytterligare 280 miljoner kronor avsätts för detta ändamål under perioden 2013–2016. I syfte att skapa gynnsamma förutsättningar för utvecklingen och etableringen av solceller på den svenska marknaden förlängs stödet för installation av solceller t.o.m. 2016 genom att ytterligare 210 miljoner kronor tillförs till detta ändamål. För 2013 föreslår regeringen att 170 miljoner kronor anvisas. Regeringen föreslår även ett bemyndigande med innebörden att den under 2013 får besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 205 miljoner kronor under 2014, 2015 och 2016.

Åtgärder som genomförs med stöd av elberedskapslagen finansieras genom att den som innehar nätkoncession enligt ellagen betalar en avgift. Åtgärderna syftar till att förebygga, motstå och hantera sådana störningar i elförsörjningen som kan medföra svåra påfrestningar på samhället och att tillgodose elförsörjningen vid höjd beredskap. Åtgärderna finansieras genom anslaget Elberedskap (1:10) som ska motsvara avgiftsintäkternas storlek. För det nyssnämnda anslaget föreslår regeringen att 255 miljoner kronor anvisas för 2013. För 2014–2016 beräknas anslaget till 255 miljoner kronor per år. Vidare föreslås ett bemyndigande för regeringen att under 2013 besluta om beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 miljoner kronor under 2014–2016.

När det gäller frågor om försörjningstrygghet finansieras Energimyndighetens verksamhet genom en särskild försörjningstrygghetsavgift enligt förordningen (2008:1330) om vissa avgifter på naturgasområdet. Förordningen innehåller även bestämmelser om en tillsynsavgift, som finansierar den del av verksamheten vid Energimarknadsinspektionen som sker enligt naturgaslagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

I samband med att riksdagen antog den nya budgetlagen (2011:203) fastställdes riktlinjer för när specialdestination av inkomster från belastande avgifter ska kunna komma i fråga (prop. 2010/11:40 s. 38). Regeringen bedömer att förutsättningarna för specialdestination är uppfyllda när det gäller aktuell verksamhet hos Energimyndigheten och Energimarknadsinspektionen. Det bör inte råda någon oklarhet om att Energimyndigheten fortfarande får disponera försörjningstrygghetsavgiften. Vidare bör Energimarknadsinspektionen även i fortsättningen kunna disponera tillsynsavgiften. För att tydliggöra att det är möjligt föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att disponera de avgifter som tas ut med stöd av naturgaslagen eller lagen om en trygg naturgasförsörjning för tillsyn eller försörjningstrygghetsåtgärder.

Anslaget Energieffektiviseringsprogram (1:11) finansierar förstärkt regionalt och lokalt energi- och klimatarbete, särskilt kommunerna och landstingen arbete med energieffektivisering i enlighet med energieffektiviseringsstöd, länsstyrelsernas arbete med regionala klimat- och energistrategier, samt regionala samverkansprojekt. Anslaget finansierar även förstärkta insatser för information, rådgivning, teknikupphandling och marknadsintroduktion, nätverksaktiviteter samt ett stödsystem med energikartläggningscheckar. Regeringen föreslår att 270 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2013. För att underlätta planering och tecknande av avtal om fleråriga projekt är det enligt regeringen nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser för kommande år. Mot den bakgrunden föreslås även att regeringen bemyndigas att under 2013 få besluta om bidrag under det aktuella anslaget som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 270 miljoner kronor under 2014.

Anslaget Avgifter till internationella organisationer (1:12) finansierar just sådana avgifter men även vissa andra utgifter för internationellt samarbete inom energiområdet. Regeringen föreslår att ca 25,3 miljoner kronor anvisas för 2013 och att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 miljoner kronor 2014.

Motionerna

Företrädare för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet har i olika motioner föreslagit andra ramar för utgiftsområdet och andra anslagsnivåer än vissa av dem som regeringen har föreslagit

(se bilaga 2). Nedan redogörs kortfattat för respektive partis förslag för utgiftsområde 21 Energi. Därutöver redovisas ett antal andra anslagsrelaterade motionsyrkanden.

I Socialdemokraternas kommittémotion 2012/13:N383 av Jennie Nilsson m.fl. konstateras att regeringen sänker stödet till solceller. Motionärerna anser att detta är fel väg att gå och att man i stället bör stimulera en ökad installation. De föreslår att anslaget ökas med 50 miljoner kronor och att en ny fördelningsmodell tas fram så att stödet når fler mottagare.

Miljö- och klimatfrågorna hänger intimt samman med hur vi producerar energi, slås det fast i Miljöpartiets kommittémotion 2012/13:N404 av Jonas Eriksson m.fl. Motionärerna föreslår ett antal satsningar inom utgiftsområde 21 Energi i form av ökade befintliga anslag och ett antal nya anslag. Satsningarna är främst inriktade på att öka produktionen av förnybar energi och på smartare användning av energin. Motionärernas mål är att skapa ett helt förnybart energisystem till 2030 – att all energi som används i Sverige då ska ha ett förnybart ursprung.

Motionärerna väljer därför att behålla eller öka stöden inom flera av de områden där regeringen skär ner eller fasar ut. När det gäller energieffektivisering vill de satsa 1,5 miljarder kronor mer än regeringen inom utgiftsområde 21.

De vill öka stödet till landets energirådgivare som de anser kommer att spela en central roll i det framtida arbetet med att minska energianvändningen. Miljöpartiet anser att verksamheten behöver utvecklas och föreslår därför att anslaget Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m. (1:2) höjs med 20 miljoner kronor 2013 till 160 miljoner kronor och ligger kvar på denna nivå under hela perioden 2013–2016. Det innebär att motionärerna totalt anslår 360 miljoner kronor mer än regeringen under nyssnämnda period. Vidare anser de att anslaget Insatser för uthållig energianvändning (1:3) behöver höjas och anslår totalt 75 miljoner kronor mer än regeringen till detta under 2013.

Fram till 2011 fanns ett stöd för hushåll med direktverkande elvärme som ville byta till en förnybar energikälla eller ansluta sig till fjärrvärmenätet. Syftet med stödet var både att påskynda övergången till förnybara energikällor och att använda energi på ett klokare sätt. Stödet var mycket populärt och framgångsrikt. Motionärerna anser att stödet bör återinföras och föreslår ett nytt anslag för ändamålet om 50 miljoner kronor för 2013.

Effektiviseringsprogrammen i företagen bör utvecklas anser motionärerna. Det s.k. PFE-programmet kommer att läggas ned från den 1 januari 2013 trots att det enligt motionärerna har visat häpnadsväckande bra resultat. De anser att Sverige ska fortsätta att driva programmet samtidigt som dess EU-rättsliga status prövas. Programmet för energikartläggningscheckar till mindre företag bör reformeras och det bör, enligt motionärerna, införas samma incitament som har visat sig framgångsrikt i PFE-programmet, dvs. en skattereduktion.

När det gäller satsningar på förnybar energi framhåller motionärerna värdet av att stimulera en utbyggnad av vindkraft på alla tänkbara sätt. De anser att regeringen gör precis tvärtom och i stället skär ned stödet. Därför anslår motionärerna 1 130 miljoner kronor mer än regeringen i stöd till utbyggnad av förnybar energi under 2013–2016.

Motionärerna anser att solenergi i alla dess former tillhör morgondagens teknik och satsar därför på stöd för installation av solvärme och på utbyggnad av solceller. Vidare vill de stärka förutsättningarna för att bygga vindkraftverk och föreslår därför ett större ekonomiskt stöd till vindkraftsutbyggnaden, inte minst i planeringsskedet.

För att stimulera produktionen av biogas förordar motionärerna att det befintliga programmet för utveckling av ny teknik inom produktion, distribution och användning av biogas kompletteras med ett stöd som för ut tekniken på marknaden. De anser att ett metanreduceringsstöd – ett stöd för mindre gårdar som producerar bioenergi av gödsel – bör införas omgående och uppgå till 20 öre per kWh gas som produceras av gödsel.

Enligt motionärerna behöver biogasen dock även stöd i distributionsledet. Tillgången till biogasmackar är begränsad och det krävs incitament för mackägarna att installera biogaspumpar. Då kommer också fler att välja gasdrivna fordon. De vill därför införa ett stöd till mackar som bygger en pump för biogas. Stödet bör vara 50 procent av installationskostnaden och till detta anslår de 50 miljoner kronor per år från 2013.

Under 2013 föreslås sammantaget följande anslagsökningar till stöd för förnybar energi (i förhållande till regeringens förslag): 1) Anslag 1:7 Planeringsstöd för vindkraft m.m., +10 miljoner kronor, 2) Anslag 1:9 Energiteknik (solcellsstöd), +25 miljoner kronor, 3) Nytt anslag: Stöd för installation av solvärme, +25 miljoner kronor, 4) Nytt anslag: Stimulansbidrag vindkraft, +60 miljoner kronor, 5) Nytt anslag: Metanreduceringsstöd biogas, +140 miljoner kronor, 6) Nytt anslag: Mackstöd biogas, +50 miljoner kronor.

I kommittémotion 2012/13:N342 av Lars Isovaara m.fl. föreslår Sverigedemokraterna att anslagen till energiforskning och energieffektivisering ska öka. Ökningen ska ses som ett led i partiets övergripande och långsiktiga målsättning om ett oljeoberoende Sverige som också är fritt från andra fossila bränslen.

Vänsterpartiet anser att det är den förnybara, energieffektiva och låga energianvändningens väg som står för framtiden. I partimotion 2012/13: N386 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslås satsningar på energieffektivisering inom industrin genom samarbets- och informationsmedel. Små och medelstora företag ska få utökad möjlighet till energikonsultstöd.

Vidare vill partiet öka energiforskningsanslaget och satsa mer på FoU om solenergi, energilagring och smarta nät. För 2013 föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 200 miljoner kronor jämfört med regeringen. I övrigt avvaktar motionärerna den proposition om energiforskning som regeringen avser att lämna.

Satsningar på klimatvänlig energiteknik är, enligt vad som anförs i den nyssnämnda motionen, också nödvändiga för att kunna genomföra en grön omställning av samhället. Vänsterpartiet vill därför stimulera användandet av solel, solvärme och biogas. För solelsstöd anslås 190 miljoner kronor, för solvärmestöd 30 miljoner kronor och för biogasstöd 75 miljoner kronor. Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget Energiteknik (1:9) med 295 miljoner kronor för 2013 jämfört med regeringens förslag.

Vänsterpartiet anser att stödet för konvertering från direktverkande el fortfarande behövs. Partiet anslår därför 100 miljoner kronor årligen för detta. Vidare avsätts 25 miljoner kronor årligen för att ta till vara erfarenheterna från PFE-programmet och behålla klustersamarbetet. Stödet till energicheckar till små och medelstora företag utökas med 29 miljoner kronor årligen. Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget Energieffektiviseringsprogram (1:11) med 154 miljoner kronor för 2013 jämfört med regeringen.

I motionen föreslås också ett nytt anslag: Pilot- och projekteringsstöd för marknadsintroduktion av vindkraft till havs. Ett branschprogram inrättas för att främja FoU, marknadsintroduktion och informationsinsatser. Satsningen avser huvudsakligen havsbaserad vindkraft och det nya anslaget föreslås uppgå till 285 miljoner kronor under 2013.

Socialdemokraternas mål för den svenska energipolitiken – som det beskrivs i kommittémotion 2012/13:N366 av Jennie Nilsson m.fl. (S) – är att på internationellt konkurrenskraftiga villkor trygga tillgången på el och annan energi med en energiproduktion som har låg inverkan på hälsa, miljö och klimat. Motionärerna framhåller också vikten av att sätta fart på arbetet med att bygga ut förnybara energikällor. Bland annat föreslås ett tillkännagivande om ett solinvesteringsstöd för att främja kompletterande stödformer för solvärme och solel. De medel som regeringen avsatte för 2012 tog snabbt slut och Energimyndigheten bedömer att bara en tredjedel av de sökande får stödet. Stödet bör uppgå till 100 miljoner kronor och motionärerna vill därför öka anslaget med 50 miljoner kronor utöver regeringens förslag, och att en ny fördelningsmodell för stödet tas fram så att det når fler mottagare. Energimyndigheten bör få i uppdrag att se över nuvarande insatser och regelverk och sedan föreslå åtgärder som skapar goda förutsättningar för en svensk solenergimarknad.

Att förlänga och om möjligt utöka anslagen till solvärme och solel är nödvändigt, sägs det i motion 2012/13:N231 av Pia Nilsson (S). Enligt motionären bör även stödformerna för solenergi och annan förnybar energiteknik utvecklas.

I motion 2012/13:N249 av Clas-Göran Carlsson och Tomas Eneroth (båda S) konstateras det inledningsvis att det 2009 infördes ett särskilt statligt stöd för att främja installation av solceller. Länsstyrelse efter länsstyrelse redovisar nu att stödet inte räcker till de ansökningar som kommer in. För att möta den kraftiga efterfrågan anser motionärerna att stödet bör förlängas, alternativt permanentas, samt öka i omfattning.

Solceller producerar bäst mitt i sommaren och i princip ingenting under årets mörkaste och kallaste dagar, sägs det i motion 2012/13:N345 av Josef Fransson (SD). Detta innebär att solceller är en fullständig felsatsning i Sverige. Regeringen bör därför ompröva sina ambitioner med solceller och avveckla investeringsstödet för ändamålet.

Vänsterpartiet vill avveckla kärnkraften och satsa på 100 procent förnybar energi, sägs det i kommittémotion 2012/13:N387 av Jens Holm m.fl. (V). Motionärerna vill återinföra det öronmärkta bidraget för solvärme. Bidraget ska täcka ungefär hälften av kostnaden för material samt installation och kunna sökas av privatpersoner, offentlig sektor, företag och organisationer. Ett årligt bidrag på 30 miljoner kronor föreslås.

Vissa kompletterande uppgifter

Under 2011 utvärderade Energimyndigheten stödet till solceller. De anläggningar som har studerats svarar för en årsproduktion på ca 1 GWh. Regeringens mål med solcellstödet är att det ska bidra till ytterligare 3,3 GWh solcellsproducerad el per år.

Den beräknade elproduktionen från de anläggningar som har färdigställts och fått stöd utbetalt är 3,7 GWh (t.o.m. den 31 dec 2011, baserat på uppgifter från Boverkets bidragsstatistik som lämnats av de sökande). Statistiken släpar efter eftersom utbetalning av stödet görs upp till sex månader efter det att en anläggning har färdigställts. Målet har alltså redan överträffats.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i det föregående redovisat sin syn på energipolitikens inriktning, vilken överensstämmer med regeringens. Förslagen i budgetpropositionen om anslag inom utgiftsområde 21 Energi är beräknade med utgångspunkt i denna syn.

Under budgetberedningens första steg har utskottet i ett yttrande till finansutskottet tillstyrkt regeringens förslag till ram för utgiftsområdet (yttr. 2012/13:NU1y). Genom beslut den 21 november 2012 fastställde riksdagen sedan de ekonomiska ramarna för de olika utgiftsområdena (bet. 2012/13:FiU1). Förutsättningen för den fortsatta beredningen i utskottet är därmed att ramen för utgiftsområde 21 Energi har fastställts till närmare 2,8 miljarder kronor för 2013. I det följande har utskottet att ta ställning till de olika anslagen inom utgiftsområdet samt till de övriga förslag som läggs fram i propositionen och som behandlas i detta avsnitt.

Utskottet noterar inledningsvis att regeringens förslag sammantaget innebär att utgiftsområde 21 tillskjuts ungefär lika mycket resurser som under föregående budgetår. Som framgår av de tidigare redovisade motionerna och av tabellen i bilaga 2 förordas ökade medel till utgiftsområde 21

Energi av Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet. Dessutom förordas en annan fördelning på anslagsnivå än vad regeringen har föreslagit.

Mot bakgrund av oppositionspartiernas nyssnämnda förslag vill utskottet poängtera att insatser på det energipolitiska området självfallet är viktiga och att de prioriteringar som regeringen har föreslagit mellan olika utgiftsområden, och som har lagts fast av riksdagen, överensstämmer med utskottets uppfattning. Den generösare hållning i förhållande till det aktuella utgiftsområdet som präglar oppositionspartiernas förslag är mer ett resultat av vidlyftighet beträffande statsbudgetens utgifter än välavvägda prioriteringar inom ramen för en omdömesgill hantering av statens finanser.

När det gäller de enskilda anslagen inom utgiftsområde 21 Energi vill utskottet inledningsvis välkomna den ökning av anslaget för Energiforskning (1:5) som regeringen har föreslagit för 2013 (+250 miljoner kronor) med ytterligare ökning de därpå närmast följande åren. Anslaget kommer därmed att uppgå till knappt 1,3 miljarder kronor under 2013 och är för övrigt det i särklass största inom utgiftsområdet. Anslagsökningen syftar huvudsakligen till att finansiera de ambitiösa energiforskningssatsningar som regeringen har redovisat i en särskild proposition (prop. 2012/13:21). I likhet med regeringen anser utskottet att stöd till forskning och innovation inom energiområdet är en viktig och integrerad del av energipolitiken. Utveckling av ny teknik och nya tjänster ökar väsentligt möjligheterna att minska kostnaderna för att uppnå klimat-, energi- och miljöpolitiska mål. Samtidigt bidrar forskning och innovation, i kombination med ett företagsklimat som uppmuntrar nytänkande och satsningar inom energi- och miljöområdet, till att skapa tillväxt, nya jobb och exportmöjligheter inom energi- och miljösektorn.

Utskottet står också bakom förslaget om en ökning av anslaget för energiteknik (1:9) som ska bidra till omställningen av energisystemet och öka förutsättningarna att nå visionen om en fossiloberoende fordonsflotta 2030. Mer konkret handlar satsningen om en förlängning av det nuvarande stödet till innovativ biogas och om ett förlängt investeringsstöd som bl.a. syftar till att öka förutsättningarna för att solcellstekniken på sikt ska kunna bli kommersiellt konkurrenskraftig.

Avslutningsvis vill utskottet instämma i regeringens överväganden beträffande övriga anslag inom utgiftsområdet. Utskottet ansluter sig således till regeringens förslag till anslag m.m. för utgiftsområde 21 Energi. Det innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslag inom utgiftsområdet för budgetåret 2013. Likaså tillstyrks de övriga här aktuella förslagen till riksdagsbeslut som lagts fram i budgetpropositionen. Samtidigt avstyrker utskottet samtliga av de anslagsrelaterade motionsyrkanden som behandlas i anslutning till beslutet om anslagens fördelning.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (S)

av Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Karin Åström (S) och Ingemar Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2012/13:MJ424 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 1 och
2012/13:N366 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1, 4, 7, 8, 11 och 22 samt
avslår motionerna
2012/13:Fi303 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 12 och 13,
2012/13:C231 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 3 och 4,
2012/13:N227 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S) yrkande 3,
2012/13:N246 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),
2012/13:N294 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,
2012/13:N300 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,
2012/13:N310 av Jasenko Omanovic och Christina Karlsson (båda S),
2012/13:N332 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,
2012/13:N344 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD) yrkande 1,
2012/13:N351 av Krister Örnfjäder (S),
2012/13:N352 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),
2012/13:N387 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 1,
2012/13:N402 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1–3 och
2012/13:N406 av Lise Nordin (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Vårt övergripande mål för den svenska energipolitiken är att trygga tillgången på el och annan energi med en energiproduktion som har låg inverkan på hälsa, miljö och klimat – och att göra det på internationellt konkurrenskraftiga villkor. Den väg vi förespråkar för att nå detta mål framgår tydligt av det som sägs i kommittémotion 2012/13:N366 (S). I det

följande redogör vi för några centrala inslag i denna motion. Vi står självfallet bakom motionen i dess helhet även om inte alla yrkanden behandlas i detta betänkande.

En grundbult i vår politik är att all svensk energi på sikt ska kunna komma från förnybara källor. Denna ambition kräver betydande satsningar på energieffektivisering och på att ta till vara de goda förutsättningar som Sverige har när det gäller att öka sin produktion av förnybar energi. Vi ser stora möjligheter att skapa arbetstillfällen och stärka industrins konkurrenskraft genom investeringar i det svenska energisystemet. Sverige har bra och naturliga förutsättningar för förnybar energi med en god tillgång på vind, vatten, sol och skog. Den förnybara energin har mycket stor utbyggnadspotential under lång tid framöver. Samtidigt är det viktigt att omställningen av energisystemet sker på ett ansvarsfullt och genomtänkt sätt. Vi vill att Energimyndigheten ska få en tydligare roll och ett mer uttalat övergripande ansvar än vad som nu är fallet. Översynsansvaret för frågorna inom energi- och elmarknaden och energisystemet är i dag fördelat på många aktörer, vilket skapar otydlighet och stuprörsproblem för både konsumenter och producenter.

Energieffektivisering är som redan nämnts en viktig del av den nödvändiga omställningen av energisystemet. Därför förespråkar vi ett högre mål än regeringen för energieffektiviseringen nämligen att energiintensiteten ska minska med 25 procent mellan 2008 och 2020. Regeringens motsvarande mål för samma tidsperiod är 20 procent. Vi vill också understryka att kloka insatser för ökad energieffektivisering inom industrin kan ses som investeringar i ökad konkurrenskraft till gagn för bl.a. nya arbetstillfällen och framtida vinster.

Det finns även en stor potential att skapa jobb, export och förbättrad konkurrenskraft för svenska företag när det gäller energieffektiva byggnader. En ökad energieffektivisering i bostäder är dessutom avgörande för om Sverige ska kunna nå uppsatta klimatmål. Hushållens insatser för ökad energieffektivisering anser vi bör stimuleras genom ett system med s.k. vita certifikat.

Vi socialdemokrater vill sätta fart på utbyggnaden av förnybara energikällor. Åtgärder för den förnybara energiproduktionen måste dock utformas så att de når största möjliga effekt på kort och långt sikt. Här vill vi bl.a. införa ett solinvesteringsstöd. Vi vill också satsa på nya investeringar i Sverige där innovationer som minskar klimatpåverkan får möjlighet att testas i större skala, exempelvis via en pilotanläggning. Dessa anslagsrelaterade förslag redovisas mer utförligt i vårt särskilda yttrande i anslutning till förslagspunkten om anslagen i detta betänkande.

Från och med 2013 kommer auktionering att vara huvudregel som tilldelningsmetod av utsläppsrätter. Priset på utsläppsrätter kan då väntas öka. Detta ställer allt högre krav på industrin att utveckla teknik som ger mins-

kade utsläpp. Vi anser att regeringen bör genomföra en konsekvensanalys som ska se över hur man kan stödja omställningen av den svenska industrin i relation till det ökade priset på utsläppsrätter.

Den syn på energipolitiken som vi nu har redovisat kan anses ligga i linje med vad som anförs i motion 2012/13:N352 (S) om dels behovet av en ansvarsfull, stabil och långsiktig energipolitik för att tillgodose den svenska elintensiva basindustrins behov, dels nödvändigheten av investeringar i en konkurrenskraftig elproduktion. Ett riksdagsuttalande i linje med vad som sägs i den ovan refererade motionen 2012/13:N366 (S) torde i huvudsak även kunna anses tillgodose önskemålen i motion 2012/13:N352 (S) om ett tillkännagivande till regeringen i linje med vad som ovan har refererats från den aktuella motionen. Den motionen kan därför avstyrkas. Vi står för övrigt även bakom den grundläggande inställning som redovisas i motion 2012/13:MJ424 (S), nämligen att de länder som minskar sitt beroende av fossila bränslen och effektiviserar sin energianvändning på sikt får lägre kostnader och därmed ökad konkurrenskraft och bättre exportmöjligheter. Vi anser att det finns ett värde i att riksdagen genom ett uttalande tydliggör detta faktum. Motionen tillstyrks således i den berörda delen.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks motionerna 2012/13:N366 (S) och 2012/13:MJ424 (S) i de här berörda delarna. De övriga här behandlade motionsyrkandena avstyrks.

2. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (MP)

av Lise Nordin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2012/13:Fi303 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 12 och 13,
2012/13:N332 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,
2012/13:N402 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1–3 och
2012/13:N406 av Lise Nordin (MP) yrkande 1 och
avslår motionerna
2012/13:C231 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 3 och 4,
2012/13:MJ424 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 1,
2012/13:N227 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S) yrkande 3,
2012/13:N246 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),
2012/13:N294 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,
2012/13:N300 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,
2012/13:N310 av Jasenko Omanovic och Christina Karlsson (båda S),
2012/13:N344 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD) yrkande 1,

2012/13:N351 av Krister Örnfjäder (S),
2012/13:N352 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),
2012/13:N366 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1, 4, 7, 8, 11 och 22 samt
2012/13:N387 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Enligt min och Miljöpartiets uppfattning står energipolitiken inför ett vägval: antingen kan vi fortsätta att använda ohållbara energikällor eller gå vägen mot 100 procent förnybar energi. Av Miljöpartiets parti- och kommittémotioner som berör energifrågan framgår det tydligt att vi endast ser det senare som ett möjligt alternativ. Den politik jag står bakom bygger på övertygelsen att det på sikt är möjligt att klara energiförsörjningen helt utan såväl fossila bränslen som kärnkraft och att vi därmed även kan nå klimatmålen.

Mot denna bakgrund ser jag – i likhet med vad som anförs i Miljöpartiets partimotion 2012/13:Fi303 – två givna handlingslinjer: Energin måste användas på ett betydligt smartare sätt och produktionen av förnybar energi måste öka.

När det gäller åtgärder för att minska energislöseriet föreslår Miljöpartiet ett antal åtgärder varav flera på skatteområdet. Här vill jag dock främst lyfta fram behovet av ett mål för den totala energianvändningen i Sverige. Jag instämmer i det som föreslås i motion 2012/13:N406 (MP) och anser att Sveriges mål för energianvändning bör omformuleras så att det innebär en absolut minskning av energianvändningen i Sverige fram till 2020. Det nu gällande svenska energieffektiviseringsmålet uttrycks i relativa energiintensitetstermer vilket inte fångar in behovet av ett mål för en minskad total energianvändning. Ambitioner om minskad energiintensitet är visserligen vällovliga men ur ett miljöperspektiv är det den totala energianvändningen som räknas eftersom den är direkt kopplad till utsläpp av växthusgaser och annan miljöpåverkan. Vad som behövs är således ett tydligt energieffektiviseringsmål liknande EU-kommissionens, vilket innebär att energianvändningen i Sverige skulle minska med ca 13 procent jämfört med 2005.

Liksom Miljöpartiet vill jag stimulera satsningar på förnybar energi som underlättar för människor och företag att göra klimatsmarta val, samtidigt som det skapar många nya jobb. Jag vill därför behålla eller öka de stöd som regeringen nu skär ner eller fasar ut. I linje med vad som sägs i motion 2012/13:N332 (MP) står jag bl.a. bakom en betydligt ambitiösare satsning på solenergi än den regeringen redovisar. För att solenergibranschen ska ges en tydlig signal om politikens ambitioner för solenergin behövs dock ett planeringsmål motsvarande det mål som finns för vindkraften. Jag tillstyrker därför förslaget i motionen om ett mål om 4 TWh solvärme och 4 TWh solel. Dessutom bör Energimyndigheten få uppdraget att utreda hur målet ska uppnås samt beräkna vilka insatser som behövs.

Sammantaget innebär detta att jag tillstyrker motionerna 2012/13:Fi303 (MP), 2012/13:N332 (MP), 2012/13:N402 (MP) och 2012/13:N406 (MP) i de här berörda delarna. De övriga här aktuella motionsyrkandena avstyrks.

3. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (SD)

av Lars Isovaara (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:N344 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD) yrkande 1 och
avslår motionerna
2012/13:Fi303 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 12 och 13,
2012/13:C231 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 3 och 4,
2012/13:MJ424 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 1,
2012/13:N227 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S) yrkande 3,
2012/13:N246 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),
2012/13:N294 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,
2012/13:N300 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,
2012/13:N310 av Jasenko Omanovic och Christina Karlsson (båda S),
2012/13:N332 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,
2012/13:N351 av Krister Örnfjäder (S),
2012/13:N352 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),
2012/13:N366 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1, 4, 7, 8, 11 och 22,
2012/13:N387 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 1,
2012/13:N402 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1–3 och
2012/13:N406 av Lise Nordin (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

För att Sverige ska kunna upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard vill jag och Sverigedemokraterna föra en energipolitik som säkerställer en prisvärd och tillförlitlig energiförsörjning för såväl hushåll som näringsliv samtidigt som högt ställda krav på miljövänlighet tillgodoses.

Jag anser att det är viktigt för Sverige att ha kontroll över sin egen energiförsörjning. Detta behöver dock inte utesluta att energisystemen delas och utvecklas genom samarbete mellan nationer i vårt närområde. En hög grad av självförsörjning är dock att föredra för att säkerställa att vi uppnår målen med vår energipolitik. Jag och Sverigedemokraterna strävar därför efter att bibehålla och utveckla landets energisystem, med fokus på leveranssäkerhet, effektivitet och miljöansvar.

Min bestämda uppfattning är att kärnkraften och vattenkraften kommer att vara basen för Sveriges elproduktion under en överskådlig framtid. Jag anser dock att våra nationalälvar ska bevaras från vattenkraftsutbyggnad och att staten bör ta större ansvar för FoU med koppling till kärnkraftsteknik.

Jag är tveksam till den naiva tilltro till vindkraftens potential som såväl regeringspartierna som de röd-gröna uttrycker. I likhet med vad som sägs i motion 2012/13:N344 (SD) anser jag att den gällande planeringsramen för vindkraften är alldeles för optimistisk. För att nå nivån i ramen måste dagens vindkraft femdubblas. En så stor andel vindkraft är inte bara investeringsmässigt kostsam utan blir dessutom mycket besvärlig att hantera på elnätet. Under sin livscykel genererar vindkraft dessutom mer koldioxid än kärnkraft per enhet producerad energi. Till detta ska också fogas att den svenska landsbygden och landskapsbilden kommer att förfulas av alla vindsnurror. Många närboende drabbas dessutom av både buller och solreflexer. Sammantaget ser jag således stora problem med planeringsmålet om 30 TWh vindkraftsel per år, och tillstyrker därför förslaget i den nyssnämnda motionen om att målet ska avskaffas.

Fortsatt energieffektivisering ser jag som viktigt att prioritera, och satsningar på förnybara kraftkällor ska stödjas. Under de närmaste decennierna måste viss användning av fossila bränslen accepteras men åtgärder bör vidtas för att detta ska kunna ske på ett så miljövänligt sätt som möjligt.

Jag vill avslutningsvis även understryka vikten av att stor hänsyn tas till kultur- och landskapsmässiga värden samt till djurliv och biologisk mångfald i samband med utbyggnad av förnybara kraftkällor. Ett ekologiskt tänkande och medvetande ska vara vägledande inom det energipolitiska området. Genom incitament i form av beskattning, subventioner och lagstiftning kan politiken skapa förutsättningar för miljöfrämjande åtgärder.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks motion 2012/13:N344 (SD) i den berörda delen. De övriga motionsyrkandena avstyrks.

4. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (V)

av Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2012/13:N294 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,
2012/13:N300 av Kent Persson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4 samt
2012/13:N387 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 1 och
avslår motionerna
2012/13:Fi303 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 12 och 13,
2012/13:C231 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 3 och 4,

2012/13:MJ424 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 1,
2012/13:N227 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S) yrkande 3,
2012/13:N246 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S),
2012/13:N310 av Jasenko Omanovic och Christina Karlsson (båda S),
2012/13:N332 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,
2012/13:N344 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD) yrkande 1,
2012/13:N351 av Krister Örnfjäder (S),
2012/13:N352 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),
2012/13:N366 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 1, 4, 7, 8, 11 och 22,
2012/13:N402 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1–3 och
2012/13:N406 av Lise Nordin (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Vänsterpartiet menar att Sverige ska vara ett land som tar ansvar för kommande generationer. I Sverige finns kunskaper inom en rad områden, vi har tekniken, och vi vet att passivitet på sikt är mycket dyrare än att agera nu. Vänsterpartiet anser att investeringar i det svenska energisystemet ska bidra till att underlätta miljö- och klimatomställningen i Sverige.

Jag anser – med instämmande i det som sägs i Vänsterpartiets partimotion 2012/13:N386 – att det är den förnybara, energieffektiva och låga energianvändningens väg som står för framtiden. I den nyssnämnda motionen finns Vänsterpartiets budgetförslag för utgiftsområde 21 av vilket det framgår att partiet förordar omfattande satsningar på energiforskning, solel, solvärme och biogasstöd. Även konverteringen från eluppvärmning och fossilbränsleeldning bör fortsätta.

Jag vill också lyfta fram de förslag som finns i motion 2012/13:N300 (V) och som syftar till att skapa ett helt förnybart elsystem. Förslagen innebär en bred satsning inom en rad utgiftsområden för att möta klimatutmaningen och för en fortsatt gynnsam utveckling av svensk industri- och tjänsteproduktion.

Här vill jag först uppmärksamma Vänsterpartiets förslag på vindkraftsområdet som finns i den nyssnämnda motionen. I likhet med vad som sägs i motionen är jag av den bestämda uppfattningen att det finns en stor outnyttjad potential för den havsbaserade vindkraften. Därför vill jag och Vänsterpartiet främja pilotstöd, FoU samt marknadsintroduktion av vindkraft till havs. Dessutom anser jag att det bör skapas ett branschprogram för vindkraftssektorn där företag, fack, kommuner och statliga myndigheter får en gemensam plattform för utformandet av framtidens vindpolitik. Ett branschprogram i en nyligen etablerad bransch skulle ge värdefull erfarenhet som även skulle kunna användas i andra nyetablerade branscher.

En annan källa till nära nog oändliga mängder förnybar energi som förtjänar större uppmärksamhet är solen. Här sluter jag upp bakom förslaget i kommittémotion 2012/13:N387 (V) om en kraftfull utbyggnad av solenergin även i Sverige. För att tydliggöra värdet och nödvändigheten av denna

satsning för både branschen och hushållen föreslås nationella planeringsmål för både solel och solvärme. Realistiska planeringsmål är enligt min och Vänsterpartiets uppfattning 5 TWh solel och 4 TWh solvärme till 2020.

Utöver kraftfulla satsningar på förnybar energi är en effektivare användning av energi en central faktor i min och Vänsterpartiets lösning på Sveriges i många stycken ohållbara energiförsörjningssituation. I kommittémotion 2012/13:N294 (V) – som jag står bakom – finns bl.a. förslag som syftar till att stimulera energieffektiviseringsarbetet i små och medelstora företag genom en utvidgning och förlängning av programmet för energikartläggning. Vidare anser jag, i likhet med vad som sägs i motionen, att det är viktigt att värna de kommunala energi- och klimatrådgivarnas arbete. Deras insatser är ett viktigt bidrag för att öka småföretagarnas intresse att delta i arbetet med att skapa ett robust och energieffektivt Sverige med låg energiförbrukning.

Utöver det nyss sagda om energieffektivisering står jag självfallet också bakom de energieffektiviseringsförslag som finns i Vänsterpartiets motion 2012/13:C400. Denna motion gäller insatser för ökad energieffektivisering i byggnader och behandlas därför av civilutskottet.

Genom Vänsterpartiets förslag inom områdena energieffektivisering och utveckling av förnybara energikällor tar partiet ansvar för framtiden på ett sätt som inget annat riksdagsparti gör.

Med det anförda tillstyrks motionerna 2012/13:N294 (V), 2012/13:N300 (V) och 2012/13:N387 (V) i här berörda delar. De övriga här aktuella motionsyrkandena avstyrks.

5. Uppdrag till Energimyndigheten om förnybar energi, punkt 2 (S, MP, V)

av Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Karin Åström (S), Kent Persson (V), Ingemar Nilsson (S) och Lise Nordin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:N366 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Enligt vår mening är en omställning av energisystemet till att bli långsiktigt hållbart av högsta prioritet. Riksdagen har fastställt att andelen förnybar energi i Sverige ska vara minst 50 procent av den totala energianvändningen 2020 och har godkänt ett mål för elcertifikatssystemet om en ökning av förnybar el med 25 TWh till 2020 jämfört med 2002 års

nivå. Enligt vår uppfattning är dessa mål otillräckliga. Vi efterlyser därför en tydligare och mer långsiktig inriktning på arbetet för omställningen av energisystemet till ett som är helt baserat på förnybara energikällor.

Mot denna bakgrund anser vi att riksdagen bör bifalla motion 2012/13: N366 (S) i den del som gäller ett uppdrag till Energimyndigheten att ta fram en strategi för hur Sveriges energisystem på lång sikt kan vara helt baserat på förnybara energislag. Med hänvisning till det anförda tillstyrks således den nämnda motionen i den här aktuella delen.

6. Kärnkraft, punkt 3 (MP, V)

av Kent Persson (V) och Lise Nordin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2012/13:N300 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 1,
2012/13:N338 av Jan Lindholm (MP) yrkande 2 och
2012/13:N399 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1–3 och
avslår motionerna
2012/13:N296 av Jenny Petersson m.fl. (M),
2012/13:N354 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M),
2012/13:N392 av Edward Riedl (M) och
2012/13:N397 av Erik Almqvist (SD).

Ställningstagande

Kärnkraft är en icke förnybar energikälla som innebär avsevärda risker för hälsa och miljö under hela kedjan från uranbrytning till slutförvaring av det utbrända kärnbränslet. Kärnkraftshaveriet i Fukushima har om möjligt ytterligare spätt på vår djupa misstro mot detta energislag. Det faktum att inte ens ett välutvecklat industriland som Japan har kunnat förutspå eller hantera kärnkraftens risker och en olyckas oerhörda konsekvenser bör begrundas noga. I Japan och Tyskland har man i eftertankens kranka blekhet valt att omedelbart inleda en avveckling av kärnkraften. De svenska kärnkraftsförespråkarnas utbyggnadsambitioner verkar dock inte ha svalnat vilket visar på en skrämmande oförmåga att beakta relevanta omvärldshändelser. Inte ens hårda fakta från inflytelserika och högt ansedda borgerliga ekonomer om kärnkraftens tillkortakommanden tycks bita på dem som förankrat hela sin politiska prestige vid kärnkraftens förträfflighet.

Enligt vår uppfattning är det således hög tid att ompröva rusningen in i kärnkraftens återvändsgränd och i stället öka ambitionerna när det gäller investeringar i förnybar el och energieffektivisering.

Vi anser således att regeringen snarast ska ta fram en avvecklingsplan i linje med vad som föreslås i motionerna 2012/13:N338 (MP), 2012/13:N399 (MP) och 2012/13:N300 (V). Det elöverskott som vi håller på att bygga upp i Sverige gör att det finns förutsättningar för att stänga en reaktor redan under denna mandatperiod.

Vår tydliga hållning när det gäller kärnkraftens framtid i Sverige gör också att vi motsätter oss effekthöjningar i befintliga verk. Antalet rapporter om säkerhetsbrister i de svenska kärnkraftsverken, liksom även verkliga tillbud, är så ansenligt att alla insatser bör riktas mot säkerhetsförbättringar framför att krama ur ytterligare några kilowatt ur redan stressade reaktorer. Vi står således också bakom kravet i motion 2012/13:N399 (MP) på ett tillkännagivande från riksdagen om att effekthöjningarna ska stoppas.

Sammantaget innebär detta att vi tillstyrker de ovan nämnda motionerna i berörda delar. De motioner som på ett eller annat sätt innebär en positiv hållning till kärnkraften avstyrks i motsvarande delar.

7. Kärnkraft, punkt 3 (SD)

av Lars Isovaara (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:N397 av Erik Almqvist (SD) och
avslår motionerna
2012/13:N296 av Jenny Petersson m.fl. (M),
2012/13:N300 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 1,
2012/13:N338 av Jan Lindholm (MP) yrkande 2,
2012/13:N354 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M),
2012/13:N392 av Edward Riedl (M) och
2012/13:N399 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

För att Sverige ska kunna upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard bör det föras en energipolitik som säkerställer en prisvärd och tillförlitlig energiförsörjning för såväl hushåll som näringsliv och som samtidigt tillgodoser högt ställda krav på miljövänlighet.

Min uppfattning är att kärnkraften och vattenkraften kommer att utgöra grundstommen i Sveriges elproduktion under lång tid. Kärnkraften är praktiskt taget fri från försurande och klimatpåverkande utsläpp, den ger mycket energi och är en billig och säker energikälla till skillnad från nyckfulla väderberoende energikällor.

Samtidigt är jag bekymrad över att svenska kärnkraftverk uppenbarligen drivs på ett ineffektivt sätt. Sverige ligger exempelvis långt nere på listan för driftstillgänglighet. Med ny teknik, fortlöpande uppdateringar kring säkerheten, och det långsiktiga behovet av hållbar energi kan Sverige endast vinna på en utökad satsning. Jag och Sverigedemokraterna ser därför positivt på en vidareutveckling av kärnkraftstekniken. Med instämmande i vad som sägs i motion 2012/13:N397 (SD) anser jag att staten bör satsa mer på kärnkraften, såväl när det gäller forskning som utbyggnad. Den nyssnämnda motionen tillstyrks. De övriga i avsnittet aktuella motionsyrkandena avstyrks.

8. Kärnkraft, punkt 3 – motiveringen (S)

av Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Karin Åström (S) och Ingemar Nilsson (S).

Ställningstagande

Vår grundläggande inställning är att Sverige ska ha ett överskott av el till fördel för både klimatet och industrins konkurrenskraft. Här har kärnkraften en roll att spela under de närmaste decennierna. Samtidigt anser vi att kärnkraften på sikt ska fasas ut med hänsyn till sysselsättning och välfärd och i den takt kärnkraftselen kan ersättas med el från förnybara källor samt energieffektivisering. En prövning av kärnkraftens framtida roll måste göras varje mandatperiod med beaktande av de nyssnämnda faktorerna. Till skillnad från regeringens och vissa motionärers utbyggnadsiver och den avvecklingshets som präglar många andra aktörers retorik anser vi att detta är ett förnuftigt och ansvarsfullt förhållningssätt till den så viktiga kärnkraftsfrågan.

När det gäller frågan om korsägandet inom den svenska energiproduktionen som tas upp i motion 2012/13:N354 (M) har vi tidigare instämt i att detta bör begränsas inom kärnkraftsindustrin. Om inte reaktorägarna inser problemen med korsägandet och vidtar åtgärder för att eliminera dessa problem anser vi att det finns skäl för riksdagens att agera i frågan. I dagsläget bör ett riksdagsuttalande dock kunna undvaras.

Sammantaget innebär detta att vi avstyrker samtliga av de här berörda motionsyrkandena.

Särskilda yttranden

1. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 6 (S)

Jennie Nilsson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Karin Åström (S) och Ingemar Nilsson (S) anför:

Sverige är ett unikt land. Svenskarna är kunniga, kreativa och öppna för omvärlden. Nu finns en möjlighet att bygga ett framgångsrikt, jämlikt, jämställt och hållbart samhälle. För att nå dit behöver Sverige dock bli betydligt mer framgångsrikt på en central punkt: jobbskapande. Här har Sverige, trots den starka ekonomin, lyckats sämre än jämförbara länder under de senaste åren.

I Socialdemokraternas budgetmotion 2012/13:Fi302 redovisas en politik som på ett sammanhållet sätt kommer att kunna möta de utmaningar som nämns ovan. Sverige har i dag en arbetslöshet som närmar sig åtta procent. Det är lika högt som eller högre än i många jämförbara europeiska länder. Nästa år bedöms arbetslösheten öka ytterligare. Ungdomsarbetslösheten har bitit sig fast på en hög nivå och antalet långtidsarbetslösa har mer än fördubblats under de senaste sex åren. Utanförskapet består således.

Arbetslösheten gör att utrymmet för nya ekonomiska reformer begränsas. Detta är en viktig anledning till att regeringens egna expertmyndigheter anser att utrymmet för ofinansierade reformer för närvarande är mycket litet. Vi menar att regeringens politik inte är förenlig med överskottsmålet utan att den snarare hotar stabiliteten i svensk ekonomi – och därmed framtida jobb och välfärd.

Sverige behöver en politik för full sysselsättning samt en ny affärsplan för att skapa jobb och stärka landets konkurrenskraft. Det behövs en ny färdriktning. Vårt mål är att utbildningsnivån i Sverige ska vara världsledande. Det gäller hela befolkningen. Sverige har nu en regering som förmodligen är den enda i världen, som sänker utbildningsambitionerna. Resultaten i skolan sjunker. Antalet högskoleplatser minskar. En ny ettårig gymnasieskola planeras vilket är både kravlöst och ogenomtänkt.

Vi har höga ambitioner för Sveriges unga. I skolan ska eleverna få det stöd de behöver, men också möta höga förväntningar och krav. Vi vill investera så att samtliga elever möter skickliga lärare som kan inspirera och stödja när skolarbetet känns tufft.

På kort tid har flera tunga besked kommit om att FoU-jobb lämnar de svenska storstadsregionerna. Samtidigt har regeringen lagt ned samarbetsprogram, skjutit upp eventuella samarbeten om jobben till valåret och avfärdat näringslivet som ett särintresse. Regeringen verkar inte förstå fördelarna med den svenska samverkansmodellen. Insatser krävs även för ett starkare exportfrämjande.

Det svenska innovationsarbetet bör lyftas upp till högsta politiska nivå och kommer, om Socialdemokraterna vinner valet, att ledas av statsministern. Villkoren för innovationer behöver förbättras och därför prioriterar Socialdemokraterna resurser för strategisk samverkan mellan staten och Sveriges framtidsbranscher. En långsiktig forskningsstrategi kommer att läggas fast. Vi vill här ta tillfället i akt och beklaga att en majoritet i utbildningsutskottet avvisade begäran om att låta ett sammansatt närings- och utbildningsutskott bereda forsknings- och innovationspropositionen. Likaså anser vi det vara förvånande att regeringens innovationsstrategi – när den äntligen presenterades – inte överlämnades till riksdagen för förankring, debatt och beslut.

I dag har många företag svårt att rekrytera personal med rätt kompetens. Det är uppenbart att regeringens ensidiga fokus på att slösa bort miljarder av skattebetalarnas pengar på ineffektiva åtgärder inte biter. Vi står därför bakom de förslag som förs fram i Socialdemokraternas budgetmotion om investeringar i mer och bättre utbildning – på alla nivåer, och genom hela yrkeslivet. Rekryteringsgapet måste stängas.

Den generella välfärden är en grundläggande del av den svenska modellen. Ingen tjänar på ökade orättvisor. Därför bygger vår politik på att minska de inkomstklyftor som nu växer, minska de skillnader mellan män och kvinnor som nu ökar, och i stället för ett segregerat Sverige bygga ett sammanhållet samhälle.

Regeringen gör bedömningen att reformutrymmet för 2013 är 23 miljarder kronor. Vi delar inte den bedömningen – utan föreslår ett reformutrymme om 18 miljarder kronor. Därmed skapas en slags konjunkturbuffert i vårt budgetalternativ. Vi följer utvecklingen på arbetsmarknaden nära, och står beredda att nyttja denna buffert för att stimulera efterfrågan och för att värna sysselsättningen i välfärden i händelse av en oväntad och kraftig framtida nedgång.

Riksdagen har genom sitt beslut den 21 november 2012 (bet. 2012/13: FiU1) fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i statens budget och gör en annan beräkning av statens inkomster 2013 än vad som skulle bli fallet med det förslag som Socialdemokraterna lagt fram i motion 2012/13:Fi302. Därmed gäller att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 Energi inte får överstiga ca 2,8 miljarder kronor 2013. Efter detta återstår frågan om hur anslagen inom ramarna ska fördelas. Socialdemokraternas förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således formellt inte tas upp till behandling. Därmed väljer vi att lägga fram detta särskilda yttrande i vilket vi redovisar vår syn på hur statsbudgetens medel borde ha fördelats inom det aktuella utgiftsområdet.

Som framgår av Socialdemokraternas kommittémotion 2012/13:N383 är vårt förslag till ram för utgiftsområde 21 Energi 50 miljoner kronor högre för 2013 än vad regeringen har föreslagit. Dessa medel omfattar en satsning på stöd till investeringar i solceller. Intresset för sådana investeringar har visat sig vara mycket stort och pengarna till det befintliga stödet tog

snabbt slut. Mot den bakgrunden anser vi att det är helt fel av regeringen att nu sänka stödet. Vi föreslår därför att anslaget ökas med 50 miljoner kronor och att en ny fördelningsmodell tas fram så att stödet når fler mottagare.

Avslutningsvis vill vi erinra om att energipolitiken omfattar flera viktiga styrmedel (exempelvis energiskatter och systemet med elcertifikat till förnybar elproduktion) som inte påverkar statsbudgetens utgiftssida och som heller inte behandlas närmare i detta betänkande. Vår principiella uppfattning när det gäller energipolitikens inriktning framgår dessutom av de övriga ställningstaganden som vi har gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet om energipolitikens inriktning.

2. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 6 (MP)

Lise Nordin (MP) anför:

Sverige står inför stora utmaningar där vi samtidigt måste möta problem med hög arbetslöshet, förändrat klimat och en ekonomiskt orolig omvärld. Miljöpartiet har i partimotion 2012/13:Fi303 presenterat en ekonomisk politik och ett samlat budgetförslag för 2013 som jag står bakom. Liksom Miljöpartiet anser jag att Sverige behöver satsningar på nya jobb och en ekonomisk politik som gynnar en långsiktigt hållbar grön omställning. Företagens villkor behöver förbättras genom sänkta kostnader för att anställa och minskat krångel med sjuklöneansvar. Unga människors möjligheter att få jobb och utbildning behöver underlättas så att deras chanser på arbetsmarknaden stärks.

Sverige behöver också ökade gröna offentliga investeringar som leder till jobb och stärkt konkurrenskraft för svenska industriföretag. Men det behövs också investeringar som bidrar till omställning mot ett ekologiskt hållbart samhälle där kommande generationer kan leva på vår jord, andas frisk luft och njuta av orörd natur. För att Sveriges ekonomi ska kunna fortsätta att utvecklas och skapa nya jobb behövs även större trygghet på arbetsmarknaden och fungerande socialförsäkringssystem.

Vår omedelbara närhet präglas av stora ekonomiska svårigheter. Krisen i euroområdet kan mycket väl fördjupas under de kommande månaderna med negativa följdverkningar för Sverige och svensk ekonomi. Samtidigt dras vi med en mycket hög arbetslöshet bland ungdomar och en mycket hög långtidsarbetslöshet. På längre sikt hotas vår framtid av accelererande klimatförändringar och utarmade ekosystem.

Regeringens ekonomiska politik möter varken de kort- eller långsiktiga utmaningar som tornar upp sig. Regeringens största reform är sänkt bolagsskatt. Miljöpartiet menar att det är bra med en konkurrenskraftig bolagsskatt men anser att den stora sänkning som regeringen föreslår hotar överskottsmålet. En sådan politik är inte ansvarsfull. De prognoser med kraftigt sjunkande arbetslöshet som regeringen lutar sig mot förefaller orealistiska.

Den politik som regeringen presenterar möter inte heller de långsiktiga utmaningar som Sverige och världen står inför. Jag instämmer med Miljöpartiet och anser att klimatpolitiken behöver en omstart och att den ekonomiska politiken måste utvecklas. Partiet föreslår bl.a. ett klimatpolitiskt ramverk men också att nya välfärdsindikatorer utvecklas som stöd för den ekonomiska politiken.

I den ovan refererade budgetmotionen från Miljöpartiet föreslogs även utgiftsramar för det här aktuella utgiftsområdet 21 Energi. Den 21 november 2012 fastställde riksdagen dock andra ekonomiska ramar för statsbudgetens olika utgiftsområden och gjorde en annan beräkning av statens inkomster för 2013 än vad som skulle bli fallet med Miljöpartiets förslag. Det innebär att riksdagen för 2013 redan har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag önskat, avstår jag från att delta i beslutet. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket. Jag vidhåller denna uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 21 Energi borde ha utökats med 455 miljoner kronor på det sätt som framgår av Miljöpartiets motion 2012/13:N404.

Mitt och Miljöpartiets mål är att elförsörjningen ska vara helt förnybar 2030, och det långsiktiga målet är att hela energisystemet blir 100 procent förnybart. Miljöpartiets budgetförslag omfattar ett antal offensiva satsningar på energiområdet i form av ökade befintliga anslag och ett antal nya anslag. Satsningarna är främst inriktade på att öka produktionen av förnybar energi och på smartare användning av energin. Mer konkret föreslås följande anslagsökningar inom utgiftsområde 21 Energi till stöd för förnybar energi (i förhållande till regeringens förslag): 1) Anslag 1:7 Planeringsstöd för vindkraft m.m., +10 miljoner kronor, 2) Anslag 1:9 Energiteknik (solcellsstöd), +25 miljoner kronor, 3) Nytt anslag: Stöd för installation av solvärme, +25 miljoner kronor, 4) Nytt anslag: Stimulansbidrag vindkraft, +60 miljoner kronor, 5) Nytt anslag: Metanreduceringsstöd biogas, +140 miljoner kronor, 6) Nytt anslag: Mackstöd biogas, +50 miljoner kronor.

Vidare står jag bakom Miljöpartiets förslag om att öka stödet till landets energirådgivare och att stödet till uthållig energianvändning höjs (20 respektive 75 miljoner kronor mer än regeringen har förslagit under 2013). Jag anser också att stödet till konvertering från direktverkande elvärme bör återinföras (+50 miljoner kronor för 2013).

För att öka människors makt över sin egen energisituation föreslår Miljöpartiet ett särskilt program (Egen el) bestående av flera delar. Från och med 2014 anslås 20 miljoner kronor till programmet.

Energieffektiviseringsinsatser i företag anser jag vara viktigt. Därför instämmer jag i Miljöpartiets uppfattning att det s.k. PFE-programmet bör få fortleva samtidigt som dess EU-rättsliga status prövas. Jag vill dessutom reformera systemet med energikartläggningscheckar till mindre företag och utforma stödet som en skattereduktion.

Min principiella syn på hur den svenska energipolitiken bör utformas framgår av vad jag har anfört i detta särskilda yttrande men även av de övriga ställningstaganden jag gjort i detta betänkande, inte minst i avsnittet om energipolitikens inriktning.

3. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 6 (SD)

Lars Isovaara (SD) anför:

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Partiets övergripande mål är att formera en demokratisk, politisk rörelse som slår vakt om den gemensamma nationella identitet som har utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling.

Liksom Sverigedemokraterna förordar jag ett försiktigt framåtskridande som baseras på varsamhet, eftertanke och långsiktigt ansvarstagande. Ett demokratiskt, jämställt och miljövänligt samhälle eftersträvas där alla medborgare skyddas av, och är lika inför, lagen. Genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap hoppas vi kunna skapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglat av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet. Sverigedemokraterna står fritt från såväl socialismens som liberalismens ekonomiska teorier och kan därför inta ett pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt i ekonomiska frågor. Förutsatt att det kan gagna Sverige och dess medborgare är vi öppna för samtal, diskussioner och samarbeten med alla andra partier.

I budgetmotion 2012/13:Fi219 (SD) stakar Sverigedemokraterna ut sina viktigaste visioner för de kommande åren. Där framgår att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra.

Rent statsfinansiellt är Sveriges ekonomiska utgångsläge relativt gott. Däremot biter sig arbetslösheten alltjämt fast vid oroväckande höga nivåer. Min och Sverigedemokraternas avsikt är att skapa förutsättningar för Sveriges befintliga arbetskraft att möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden. Vi ser till skillnad från regeringen inte något egenvärde i att bedriva en överdriven utbudspolitik när det gäller lågutbildad eller okvalificerad arbetskraft.

Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom de finanspolitiska hörnstenarna överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak samt krav på kommuner och landsting om god ekonomisk hushållning.

Eftersom riksdagen genom beslut den 21 november 2012 (bet. 2012/13: FiU1) har ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster för 2013 som föreslås där har den också avslagit Sverigedemokraternas förslag i motsvarande delar. Därför har jag valt att inte delta i beslutet om anslag inom utgiftsområde 21 Energi. Jag vill dock poängtera att jag självfallet står bakom det förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområdet som finns i kommittémotion 2012/13:N342 (SD) och som innebär satsningar på dels energiforskning (+20 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag), dels energieffektivisering (+10 miljoner kronor). Med instämmande i det som sägs i motion 2012/13:N345 (SD) vill jag framföra tvivel kring värdet av satsningar på solceller i Sverige. Även om Sverigedemokraterna inte har föreslagit någon annan nivå än regeringen på det anslag som finansierar stödet till solceller anser jag i likhet med vad som sägs i motionen att stödet bör avvecklas. De medel som har avsatts till anslaget bör i stället användas till mer verkningsfulla energitekniska satsningar.

4. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 6 (V)

Kent Persson (V) anför:

Vänsterpartiet har i sin budgetmotion 2012/13:Fi250 presenterat en politik som är ett helhetsalternativ till regeringens budgetproposition. När partiets förslag till budgetram nu har fallit väljer jag att i detta särskilda yttrande redovisa den politik jag anser att Sverige behöver för en bättre framtid.

För mig och Vänsterpartiet är full sysselsättning det överordnade målet för den ekonomiska politiken. Partiet presenterar förslag som skapar fler jobb, som utjämnar inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män och som ökar den ekonomiska jämlikheten.

Vänsterpartiet föreslår stora och nödvändiga samhällsnyttiga investeringar som skapar jobb. Jag och partiet vill investera i gröna jobb för miljön och klimatet, bl.a. genom en storsatsning på förnybar energi. Vi vill se ett ökat bostadsbyggande och föreslår ett långsiktigt investeringsstöd för byggande av hyresrätter med rimliga hyror och som bidrar till energiomställningen. För att minska bostadsbristen behöver det byggas ca 20 000 nya hyresrätter om året. Denna nivå kommer att kunna nås efter fem år med det investeringsstöd som Vänsterpartiet föreslår. Det behövs också en omfattande upprustningssatsning riktad till miljonprogrammet. Tillgängligheten ska förbättras genom ett särskilt investeringsstöd. Genom satsningar på kraftigt ökad järnvägskapacitet kan förseningarna minskas på allvar för både människor och gods. Satsningarna skapar också nya jobb. Detsamma gäller Vänsterpartiets förslag för att öka det kollektiva resandet.

Kvaliteten i vård, skola och omsorg måste förbättras. Jag sluter upp bakom Vänsterpartiets storsatsning på äldreomsorgen, bl.a. genom fler anställda och mer utbildning. Statsbidragen till kommunerna ska värdesäkras, både för att garantera välfärdens kvalitet och för att skapa fler arbetstillfällen. Vidare föreslås en gymnasiegaranti som innebär att alla ska ha

rätt till gymnasieutbildning innan de fyller 25 år. Vänsterpartiet satsar också på ett generationsväxlingsprogram på arbetsmarknaden med 25 000 jobb- och utbildningsplatser. Ett särskilt statsbidrag ska öka lärartätheten i grundskolan, och partiet föreslår en extra förstärkning av resurserna till skolor med särskilt stora behov. De som arbetar kvällar, nätter och helger ska ha rätt till den skattefinansierade barnomsorgen och därför satsas medel på att skapa 15 000 platser inom barnomsorgen på obekväm arbetstid. En stimulans till kommunerna föreslås också så att barn till arbetslösa och föräldralediga ska få rätt till 30 timmars förskola. Sjukförsäkringen förbättras, bl.a. genom slopad tidsbegränsning och möjligheter att återförsäkra de som har utförsäkrats till följd av regeringens försämringar. En individualiserad föräldraförsäkring föreslås också liksom ett höjt och värdesäkrat underhållsstöd. En höjning av studiemedlen ingår också i Vänsterpartiets förslag.

För mig och Vänsterpartiet är utbildning centralt, och därför gör vi omfattande satsningar på utbildningsplatser i komvux, högskolor, yrkesutbildningar m.m. Vänsterpartiet satsar också på arbetsmarknadsåtgärder för att rusta människor för ett hållbart arbetsliv med plats för fler. Därför förelås bl.a. en stärkt arbetslöshetsförsäkring. Programmet fas 3 avskaffas och ersätts med subventionerade jobb med avtalsenlig lön samt med utbildningsplatser. Vidare satsas på förbättrad tillgänglighet på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning och ett förstärkt arbetsmiljöarbete.

I kontrast till dessa reformer står regeringens ensidiga skattesänkarpolitik som minskar möjligheterna att satsa på en bättre och utbyggd välfärd och en rättvis fördelning av de ekonomiska resurserna. Målsättningen för Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden, öka jämlikheten och jämställdheten och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Då behövs större skatteintäkter än i dag. Jag och Vänsterpartiet förordar införandet av skattesystem som bygger på principen skatt efter bärkraft och likformighet.

Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområde 21 Energi är en del av vårt budgetalternativ. Dessvärre har riksdagen i det första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetförslag för 2013 (bet. 2012/13: FiU1). Det innebär bl.a. att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 Energi för budgetåret 2013 inte får överstiga ramen om ca 2,8 miljarder kronor under riksdagens fortsatta behandling. Vänsterpartiets budgetalternativ ska dock ses som ett sammanhållet paket där någon eller några av delarna inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Av detta skäl avstår jag från att delta i utskottets beslut om anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi. I stället väljer jag här att i ett särskilt yttrande redogöra för huvuddragen i Vänsterpartiets prioriteringar inom detta utgiftsområde.

Min och Vänsterpartiets grundläggande övertygelse är att det är den förnybara, energieffektiva och låga energianvändningen som är framtidens väg. Kärnkraften avvisas och i stället bör det satsas på energieffektivisering inom industrin genom utökade samarbets- och informationsmedel.

Medel bör avsättas för att erfarenheterna från det s.k. PFE-programmet ska kunna tas till vara och för att bibehålla det klustersamarbete som har växt fram inom ramen för programmet. Samtidigt bör små och medelstora företag få utökad möjlighet till energikonsultstöd genom att medel anslås för energikonsultcheckar. Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget Energieffektiviseringsprogram (1:11) med 154 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för 2013. Ökningen omfattar stöd för konvertering av direktverkande el (100 miljoner kronor), medel för att ta till vara erfarenheterna från PFE-programmet (25 miljoner kronor) och en utökad satsning på energikonsultcheckar (29 miljoner kronor).

Vänsterpartiet vill också öka energiforskningsanslaget och satsa mer medel på solel, solvärme och biogasstöd. Stödet till konvertering från eluppvärmning och fossilbränsleeldning bör återinföras. Dessutom bör det införas ett nytt anslag – pilotstöd, planeringsstöd och marknadsintroduktion av den havsbaserade vindkraften.

FoU på energiområdet bör också stimuleras mer än vad regeringen föreslår. Vänsterpartiet föreslår därför ett utökat stöd till energiforskning med inriktning på bl.a. solenergi, energilagring och smarta nät. Förslaget innebär att ytterligare 200 miljoner kronor skulle tillföras anslaget Energiforskning (1:5).

Satsningar på klimatvänlig energiteknik är också nödvändiga för att kunna genomföra en grön omställning av samhället. I likhet med Vänsterpartiet anser jag därför att anslaget till energiteknik (1:9) bör höjas med 295 miljoner kronor i förhållande till vad regeringen har föreslagit, för att ytterligare stimulera användandet av exempelvis solel, solvärme och biogas.

Jag är också angelägen om att vindkraftsbranschen ges bättre möjligheter att växa. Mot den bakgrunden förordar jag att det införs ett pilot- och projekteringsstöd för marknadsintroduktion av vindkraft till havs och att 285 miljoner kronor tillförs för ett branschprogram som syftar till att främja FoU, marknadsintroduktion och informationsinsatser, huvudsakligen med inriktning på havsbaserad vindkraft.

Min och Vänsterpartiets offensiva hållning på det energipolitiska området manifesteras tydligt av att partiet i sitt budgetförslag för 2013 har förordat en ram för utgiftsområde 21 Energi som är nästan 1 miljard kronor högre än den som regeringen har föreslagit.

Avslutningsvis vill jag understryka att mina principiella energipolitiska uppfattningar även framgår av mina övriga ställningstaganden i detta betänkande, inte minst i avsnittet om energipolitikens inriktning.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:1 Budgetpropositionen för 2013 utgiftsområde 21:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:2 Regionala och lokala insatser för energieffektivisering, m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 50 000 000 kronor 2014 (avsnitt 3.1.2).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslag 1:3 Insatser för uthållig energianvändning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 130 000 000 kronor 2014, 2015 och 2016 (avsnitt 3.1.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 500 000 kronor 2014 och 2015 (avsnitt 3.1.4).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:5 Energiforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 300 000 000 kronor 2014–2017 (avsnitt 3.1.5).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:7 Planeringsstöd för vindkraft, m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kronor 2014 (avsnitt 3.1.7).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:9 Energiteknik besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 205 000 000 kronor 2014, 2015 och 2016 (avsnitt 3.1.9).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:10 Elberedskap besluta om beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 300 000 000 kronor 2014–2016 (avsnitt 3.1.10).
8. Riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 255 000 000 kronor 2013 (avsnitt 3.1.10).
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:11 Energieffektiviseringsprogram besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 270 000 000 kronor 2014 (avsnitt 3.1.11).

10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:12 Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2014 (avsnitt 3.1.12).
11. Riksdagen godkänner investeringsplanen för Affärsverket svenska kraftnät för 2013–2015 (avsnitt 3.2.1).
12. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2013 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 3.2.2).
13. Riksdagen bemyndigar regeringen att disponera de avgifter som tas ut med stöd av naturgaslagen (2005:403) eller lagen (2012:273) om trygg naturgasförsörjning för tillsyn eller försörjningstrygghetsåtgärder (avsnitt 3.3).
14. Riksdagen anvisar för 2013 anslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt uppställning i avsnitt 1 i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Fi303 av Åsa Romson m.fl. (MP):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för minskad energianvändning.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om åtgärder för ökad produktion av förnybar energi.

2012/13:C231 av Jan Lindholm (MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett ambitiöst mål för solenergi i Sverige.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett ökat systemtänkande för att effektivare nyttja överskottsvärme och överskottsel.

2012/13:T327 av Annika Qarlsson och Åsa Torstensson (båda C):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att teknikval och vägval vid beslut om kraftledningar ska bygga på en samhällsekonomisk bedömning och ske i en transparent process.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Svenska kraftnät riktlinjer för att värna våra gemensamma mark- och skogsresurser.

2012/13:T412 av Anita Brodén (FP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om markdragna ledningar.

2012/13:MJ424 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de länder som minskar sitt beroende av fossila bränslen och effektiviserar sin energianvändning på sikt får lägre kostnader och därmed ökad konkurrenskraft och bättre exportmöjligheter.

2012/13:N227 av Jonas Gunnarsson m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av teknikutveckling för att klara energiomställningen – som i sin tur leder till nya jobb.

2012/13:N231 av Pia Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av statligt stöd till solel.

2012/13:N246 av Jasenko Omanovic och Eva Sonidsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svensk basindustris behov av en ansvarsfull och långsiktig energipolitik.

2012/13:N249 av Clas-Göran Carlsson och Tomas Eneroth (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att förlänga och utöka solcellsbidraget.

2012/13:N294 av Kent Persson m.fl. (V):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett utökat program för energikartläggning för små och medelstora företag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fortsatt stöd till de kommunala energi- och klimatrådgivarna.

2012/13:N296 av Jenny Petersson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av utbyggnad av svensk kärnkraft.

2012/13:N300 av Kent Persson m.fl. (V):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om en kärnkraftsreaktoravveckling enligt vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till havsbaserad vindkraft.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett branschprogram för vindkraften.

2012/13:N310 av Jasenko Omanovic och Christina Karlsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att direktverkande el som uppvärmningsform ska vara borta senast 2020.

2012/13:N332 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett planeringsmål för solenergi om 4 TWh solvärme och 4 TWh solel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Energimyndigheten bör få i uppdrag att föreslå hur planeringsmålet ska uppnås.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förlängning och utökning av stödet till installation av solvärme och solel.

2012/13:N338 av Jan Lindholm (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en välplanerad avveckling av svensk kärnkraft.

2012/13:N342 av Lars Isovaara m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2013 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2012/13:N344 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upphäva planeringsmålet om 30 TWh vindkraftsel per år.

2012/13:N345 av Josef Fransson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avveckla investeringsstödet till solceller.

2012/13:N351 av Krister Örnfjäder (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en storskalig energiomställning av transportsystemet.

2012/13:N352 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av investeringar i konkurrenskraftig elproduktion.

2012/13:N354 av Staffan Anger och Ulf Berg (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förhandlingar för att lösa upp korsägandet inom svensk energiproduktion ska återupptas.

2012/13:N366 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen på svensk energipolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Energimyndigheten i uppdrag att ta fram en strategi för hur det svenska energisystemet på lång sikt ska kunna bli helt förnybart.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Energimyndigheten bör få ett övergripande ansvar för frågorna inom energisystemet och energi- och elmarknaden.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av energieffektivisering inom hushåll, offentliga byggnader och industrin.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att energianvändningen i Sverige bör bli 25 procent effektivare till 2020.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av investeringar i förnybara energikällor.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett solinvesteringsstöd.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en konsekvensanalys för att se över hur man kan stödja en omställning av den svenska industrin i relation till det ökade priset på utsläppsrätter.

2012/13:N383 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen för 2013 inom utgiftsområde 21 Energi enligt tabell 1 i motionen.

2012/13:N386 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2013 inom utgiftsområde 21 Energi enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2012/13:N387 av Jens Holm m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om planeringsmål för solenergi.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av solvärmestöd.

2012/13:N392 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utveckla den svenska kärnkraften.

2012/13:N397 av Erik Almqvist (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en större satsning på kärnkraft.

2012/13:N399 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en avvecklingsplan för Sveriges tio kärnkraftsreaktorer som avslutas senast år 2030.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att elöverskottet i Sverige bör användas för att ta kärnreaktorer ur drift denna mandatperiod.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa effekthöjningar i kärnreaktorer.

2012/13:N402 av Lise Nordin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett övergripande mål om att Sverige ska ha ett helt förnybart elsystem senast år 2030.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Energimyndigheten ska utreda hur Sveriges elsystem år 2030 kan vara helt förnybart.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra om planeringsramen för vindkraft år 2020 till ett utbyggnadsmål.

2012/13:N404 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen inom utgiftsområde 21 Energi enligt uppställningen i motionen.

2012/13:N406 av Lise Nordin (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett mål för minskad total energianvändning.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionspartiernas förslag

Förslag till anslag för 2013 inom utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen			
			S	MP	SD	V
1:1	Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader	265 631				
1:2	Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.	140 000		+20 000		
1:3	Insatser för uthållig energianvändning	80 000		+75 000		
1:4	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	10 000				
1:5	Energiforskning	1 292 836			+20 000	+200 000
1:6	Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	188 000				
1:7	Planeringsstöd för vindkraft m.m.	15 000		+10 000		
1:8	Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader	100 745				
1:9	Energiteknik	170 000		+25 000		+295 000
1:10	Elberedskap	255 000				
1:11	Energieffektiviseringsprogram	270 000			+10 000	+154 000
1:12	Avgifter till internationella organisationer	25 328				
Nya anslag						
99:1	Stöd till investeringar i solenergi		+50 000			
99:2	Stimulansbidrag vindkraft			+60 000		
99:3	Installation solvärme			+25 000		
99:4	Konvertering direktvärmande elvärme			+50 000		
99:5	Stöd biogas gödsel			+140 000		
99:6	Mackstöd biogas			+50 000		
99:7	Pilotstöd, marknadsintrod., planering vindkraft, branschprogram					+285 000
Summa för utgiftsområdet		**2 812 540**	**+50 000**	**+455 000**	**+30 000**	**+934 000**

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Utskottets förslag till anslag för 2013 inom utgiftsområde 21 Energi

Tusental kronor

Ramanslag		Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1:1	Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader	±0	265 631
1:2	Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.	±0	140 000
1:3	Insatser för uthållig energianvändning	±0	80 000
1:4	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	±0	10 000
1:5	Energiforskning	±0	1 292 836
1:6	Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	±0	188 000
1:7	Planeringsstöd för vindkraft m.m.	±0	15 000
1:8	Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader	±0	100 745
1:9	Energiteknik	±0	170 000
1:10	Elberedskap	±0	255 000
1:11	Energieffektiviseringsprogram	±0	270 000
1:12	Avgifter till internationella organisationer	±0	25 328
Summa för utgiftsområdet		**±0**	**2 812 540**

Tryck: Elanders, Vällingby 2012